

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOJE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2013 m. liepos 12 d. Nr. FA-P-10-6-79
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-07-31 pavedimą Nr. P-10-6
Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Arūnas Marma (grupės vadovas)
Rasa Garnevičienė
Giedrė Jurevičienė
Nijolė Aleliūnienė
Vyrmandas Jašmontas
Birutė Žilėnienė
Danutė Granickienė

Auditas pradėtas 2012-08-01
Auditas baigtas 2013-07-12

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrolė.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	7
1. Pastebėjimai dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų	7
1.1. Dėl ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio	7
1.2. Dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio	8
1.2.1. Verslumo skatinimo fondo palūkanų atskleidimas	8
1.2.2. Vaikų išlaikymo fondo susigražintų lėšų atskleidimas	9
1.2.3. Išlaidų pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius apskaita	10
2. Pastebėjimai dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo	12
2.1. Dėl teismų pripažintų neteisėtais atleidimų	12
2.2. Dėl atrankos konkursų organizavimo ir projektų vykdymo	14
2.2.1. Ministerijos vykdoma projektų atranka ir jų įgyvendinimas	15
2.2.2. Jaunimo reikalų departamento atrankos konkursų organizavimas ir vykdymas	20
2.3. Dėl dvasininkų ir vienuolių draudimo valstybės biudžeto lėšomis	22
2.4. Dėl valstybės paramos užsieniečių integracijai teikimo	24
2.5. Dėl socialinės paramos finansavimo	27
3. Kiti pastebėjimai	28
3.1. Dėl tarpinstitucinės programos vykdymo Valstybinėje darbo inspekcijoje	28
3.2. Dėl titravimo įrangos naudojimo	30
3.3. Dėl Vietos bendruomenių savivaldos programos vykdymo	32
4. Rekomendacijos	36
Priedai	38

IŽANGA

Audito tikslas – įvertinti: valstybės biudžeto asignavimų 2013 metams planavimą teisėtumo požiūriu; audituojamo subjekto 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę; valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, valstybės biudžetinė įstaiga. Adresas: A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius, identifikavimo kodas 188603515.

Audituojamu laikotarpiu iki 2012 m. gruodžio 13 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai vadovavo ministras Donatas Jankauskas, nuo 2012 m. gruodžio 14 d. – ministrė Algimanta Pabedinskienė, vyriausiojo buhalterio funkcijas atliko Apskaitos ir atskaitomybės departamento direktorė Marija Romanovska.

Audituojamas laikotarpis – 2012 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiami valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Atliekant auditą buvo vertinami Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos institucijos 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, sudaryti Socialinės apsaugos ministerijos ir 57 jai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu, bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas.

Audito metu vertintą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį sudarė:

- Finansinės būklės ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Veiklos rezultatų ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Pinigų srautų ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- 2012 m. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų turto bei atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta finansinės būklės ataskaitoje, 2012 metų pradžioje buvo iš viso 867 882,0 tūkst. Lt, pabaigoje – 950 711,0 tūkst. Lt.

Audito metu vertintą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2012 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė:

- Biudžeto sąmatų vykdymo ataskaitų 2012 m. gruodžio 31 d. aiškinamasis raštas;
- Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 1);
- Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2);
- Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 3);
- Mokėtinų ir gautinų sumų 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 4).
- Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 5).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir 57 jai pavaldžios įstaigos 2012 metais vykdė 17 programų:

- Užimtumo didinimas (kodas 01.02),
- Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra (kodas 02.04),
- Socialinių paslaugų plėtra globos ir kitose įstaigose (kodas 02.07),
- Valstybinės pensijos, šalpos ir kitos socialinės paramos išmokos (kodas 02.08),

- Išmokos vaikams (kodas 02.10),
- Vaikų išlaikymo fondas (kodas 02.12),
- Socialinės apsaugos srities specialiosios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams (kodas 02.13),
- Specialiosios valstybės paramos gyvenamiesiems namams, butams įsigyti finansavimo programa (kodas 02.14),
- Šeimos gerovės ir vaiko teisių apsaugos politikos įgyvendinimas (kodas – 03.01),
- Jaunimo politikos įgyvendinimas (kodas 03.02),
- Neįgaliųjų socialinė integracija (kodas 04.01),
- Socialinės aprėpties stiprinimas (kodas 04.02),
- Europos pabėgėlių fondo programa (kodas 04.03),
- Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai programa (kodas 04.57),
- Nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių plėtra (kodas 05.02),
- Vietos bendruomenių savivaldos programa (kodas 05.03),
- Socialinės apsaugos ir darbo politikos įgyvendinimo administravimas (kodas 06.01).

Šioms programoms patvirtinta 3 239 740,0 tūkst. Lt asignavimų, iš jų – 3 231 542,0 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų 115 337 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 8 198 ,0tūkst. Lt turtui įsigyti¹, patikslinus sąmatas panaudota 3 109 838,2 tūkst. Lt asignavimų: 3 099 159,1 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų 116 516,1 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 10 679,1 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus², Tarptautinius audito standartus³ ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁴.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose suplanavome ir atlikome audito procedūras, kurių metu įvertinome 2012 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą. Audito metu, siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, atlikta:

¹ Lietuvos Respublikos 2012 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas 2011 m. gruodžio 20 d. Nr. XI-1823 (2012-11-27 Nr.XII-17 redakcija).

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (2012-06-28 įsakymo Nr. V-171 redakcija).

³ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti Tarptautiniai audito standartai (Lietuvos audito rūmų išversti į lietuvių kalbą, <http://www.lar.lt/new/page.php?514>).

⁴ Finansinio audito (1000 – 1810 TAAIS) ir atitikties audito (4000, 4200 TAAIS) standartai (<http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>).

- išsami rizikos analizė (audito planavimo etape), kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, audito darbą atliekant didžiausios rizikos srityse;
- tvarkos aprašų, taisyklių, įsakymų ir kitų dokumentų peržiūra, kurie leido susipažinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje sukurta kontrolės aplinka ir procedūromis;
- svarbiausių sričių (ilgalaikio materialiojo turto, ilgalaikio finansinio turto, trumpalaikio turto, pagrindinės ir kitos veiklos pajamų, pagrindinės ir kitos veiklos darbo užmokesčio ir kitų sąnaudų) pagrindinės audito procedūros – ūkinių operacijų ir buhalterinių sąskaitų likučių detaliosios ir analitinės audito procedūros. Tam buvo atrinkti audito pavyzdžiai, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Taip pat vertinome, kaip audituojamas subjektas laikėsi įstatymų ir kitų teisės aktų, sutartinių įsipareigojimų ir kt. Teisėtumo požiūriu įvertinome valstybės biudžeto asignavimų 2013 metams planavimą. Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų ar kitų dokumentų reikalavimų, atsižvelgėme šių reikalavimų nesilaikymo priežastis ir įvertinome galimus jų nesilaikymo padarinius.

Audito įrodymai gauti taikant skaičiavimo, patikrinimo, paklausimo, analitinės ir kitas audito procedūras.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Pastebėjimai dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų

1.1. Dėl ministerijos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2012 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto 7 priede „Apskaitos politikos keitimo ir klaidų taisymo įtaka finansinės būklės ataskaitos straipsniams“ neteisingai nurodė apskaitos politikos keitimo ir klaidų taisymo įtaką finansinės būklės ataskaitos straipsniams. Klaidas padarė dvi ministerijai pavaldžios įstaigos į VSAKI sistemą rankiniu būdu įvedusios klaidingus duomenis apie klaidų taisymą ar apskaitos politikos keitimą.

Ministerijos pavaldžių įstaigų neteisingai įvesti klaidų taisymo likučiai

Kupiškio socialinės globos namai dėl techninės klaidos įvedant paskutinės praėjusio ataskaitinio laikotarpio dienos, įvertinus apskaitos politikos keitimo ir klaidų taisymo įtaką, duomenis (6 stulpelis) II.2 eilutėje neteisingai nurodė pastatų vertės 57 980 000 Lt padidėjimą.

Dūseikių socialinės globos namai, neteisingai supratę formoje turimų pateikti duomenų turinį, nurodė visus sąskaitų apyvartų (padidėjimo ir sumažėjimo) duomenis, neatsižvelgę į tai, kad jie susidarė ne dėl klaidų taisymo ar apskaitos politikos keitimo įtakos: eil. „Iš viso turto“ neteisingai nurodė 560 873,86 Lt daugiau ir 735 062,35 Lt mažiau, eil. „Iš viso finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto ir mažumo dalies“ – neteisingai nurodė 181 918,29 Lt daugiau ir 314 995,28 Lt mažiau.

Vadovaujantis 7-ojo VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ 19 ir 27 punktais, šio standarto 7 priedas „Apskaitos politikos keitimo ir klaidų taisymo įtaka finansinės būklės ataskaitos straipsniams“ pildomas einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu pastebėjus klaidas, padarytas praėjusių ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose. Pažymėtina, kad Kupiškio ir Dūseikių socialinės globos namai apskaitos politikos nekeitė ir netaisė jokių klaidų, padarytų praėjusių ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose, o veiklos rezultatų ataskaitos straipsnyje „Apskaitos politikos keitimo ir esminių klaidų taisymo įtaka“ klaidų taisymo sumų nenurodė.

Ministerijai pavaldžios įstaigos, neatlikusios jokių praėjusių ataskaitinių laikotarpių klaidų taisymų ir apskaitos politikos keitimų, finansinių ataskaitų rinkiniuose nurodė klaidingą informaciją apie apskaitos politikos keitimo ir klaidų taisymo įtaką finansinės būklės ataskaitos straipsniams, taigi nesilaikė 7-ojo VSAFAS reikalavimų. Todėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto priede „Apskaitos politikos keitimo ir klaidų taisymo įtaka finansinės būklės ataskaitos straipsniams“ nurodyta per didelė klaidų taisymo įtaka: eilutėje „Iš viso turto“ – 58 540,9 tūkst. Lt daugiau ir 735,1 tūkst. Lt mažiau, eilutėje „Iš viso finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto ir mažumos dalies“ – 181,9 tūkst. Lt daugiau ir 315 tūkst. Lt mažiau.

Pažymėtina, kad neteisinga informacija apie klaidų taisymą, nurodyta aiškinamajame rašte, neturėjo įtakos konsoliduotosios Finansinės būklės ataskaitos pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis likučiams.

1.2. Dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

1.2.1. Verslumo skatinimo fondo palūkanų atskleidimas

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2012 m. biudžeto įvykdymo ataskaitų rinkinyje nenurodė faktinių pajamų įmokų į biudžetą, gautų finansų inžinerijos priemonių vykdymo metu.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija ir UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ 2009-12-30 sudarė finansų inžinerijos priemonės „Verslumo skatinimas“ įgyvendinimo ir finansavimo sutartį, pagal kurią finansų inžinerijos metu sukauptos ir gautos palūkanos pervedamos į Verslumo skatinimo fondą.

Vadovaujantis Palūkanų, sukauptų nuo Europos Sąjungos lėšų, panaudojimo ir įskaitymo į valstybės biudžetą taisyklėmis⁵, sukauptos ir gautos palūkanos įskaitomos kaip Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 01.02 programos „Užimtumo didinimas“ priemonės „Apskaityti sukauptas už nepanaudotas Verslumo skatinimo fondo lėšas ir iš finansų inžinerijos projektų gautas palūkanas“ specialiosios priemonės pajamų įmokos ir nėra gražinamos į Valstybės išdo sąskaitą.

Ministerija 2012 m. gavo 1 810,8 tūkst. Lt Verslumo skatinimo fondo palūkanų. Iš šių lėšų patirtas kasines išlaidas ministerija nurodė Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (01.02 programos finansavimo šaltinio kodas 1.6.1.1.1 „Valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalis ir kitos lėšos, kurių panaudojimo apimtis ir tikslinė paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime“). Finansinių rodiklių įstatyme Verslumo skatinimo fondo palūkanos nebuvo suplanuotos kaip valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalis ir kitos lėšos, įstatymais, nutarimais ir kitais teisės aktais skiriamos programoms finansuoti. Gautos Verslumo skatinimo fondo palūkanos nenurodytos kaip faktinės įmokos į biudžetą ir jas gavus panaudoti asignavimai Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 1) ir Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti 2012 m. gruodžio 31 d. suvestinėje ataskaitoje (formoje Nr. 5).

Ministerija nesuplanavo ir nenurodė faktinių pajamų įmokų į biudžetą iš Verslumo skatinimo fondo palūkanų lėšų, todėl Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 1) ir Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų

⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011-05-19 įsakymu Nr. 1K-192.

įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti 2012 m. gruodžio 31 d. suvestinėje ataskaitoje (formoje Nr. 5) faktinės įmokos į biudžetą ir jas gavus panaudoti asignavimai nurodyti 1 810,8 tūkst. Lt mažesni.

1.2.2. Vaikų išlaikymo fondo susigrąžintų lėšų atskleidimas

Vaikų išlaikymo fondo administracija iš Vaikų išlaikymo fondo skolininkų atgautų ir iš pareiškėjų susigrąžintų permokėtų sumų neplanavo kaip pajamų įmokų Vaikų išlaikymo fondo programoje, gautų sumų nepervedė į ministerijos surenkamąją sąskaitą, o panaudojo neturėdama patvirtintos sąmatos ir biudžeto vykdymo ataskaitose nenurodė patirtų išlaidų.

Vadovaujantis Vaikų išlaikymo fondo įstatymo 11 straipsniu, Vaikų išlaikymo fondo administracija, nustatyta tvarka mokanti Fondo išmokas, įgyvendindama Lietuvos Respublikos teisę reikalauti, kad skolininkas grąžintų išmokėtas Fondo išmokas, įgyja teisę iš skolininko išieškoti išmokėtas išmokas ir reikalauti 5 proc. metinių palūkanų, o vadovaujantis 12 straipsniu Fondo administracija taip pat turi teisę iš pareiškėjų, kurių prašymu buvo mokamos išmokos, teisės aktų nustatyta tvarka išieškoti nepagrįstai išmokėtas sumas, jeigu pareiškėjai pateikė klaidingą informaciją.

Vykdydama minėtus įstatymo įgaliojimus 2012 m. Vaikų išlaikymo fondo administracija atgavo 1 189,3 tūkst. Lt lėšų (įskaitant palūkanas) iš skolininkų ir 437,8 tūkst. Lt pareiškėjų permokų. Bendra susigrąžinta suma sudarė 1 627,1 tūkst. Lt. Administracija netvirtino šių lėšų sąmatos (jų neplanavo kaip tikslinės paskirties valstybės biudžeto lėšų), gautų lėšų į valstybės biudžetą (ministerijos surenkamąją sąskaitą) nepervedė, o panaudojo išmokoms pagal Vaikų išlaikymo fondo įstatymą mokėti.

Ankstesnio audito metu nurodėme⁶, kad Vaikų išlaikymo fondas ataskaitų sudarymo požiūriu neatitinka tikrojo piniginių lėšų ar išteklių fondo sąvokos, o Vaikų išlaikymo fondo programa neapima visų jo lėšų. Šio fondo sąmata, kurioje būtų suplanuojamos visos jo pajamos ir išlaidos, nesudaroma, nerengiama ir fondo lėšų panaudojimo ataskaita, kurioje būtų atskleidžiamos faktiškai gautos pajamos, visos patirtos išlaidos ir nurodomas likęs nepanaudotas lėšų likutis. Šių dokumentų sudarymas nenumatytas jokiuose teisės aktuose⁷, todėl niekur neatskleidžiama informacija apie visas fondo lėšas ir jų panaudojimą – neužtikrinamas skaidrumas planuojant ir naudojant fondo lėšas. Rekomendavome inicijuoti teisės aktų, reglamentuojančių bendros Vaikų išlaikymo fondo sąmatos ir lėšų panaudojimo ataskaitos rengimą, pakeitimus arba ieškoti kitų būdų tinkamai atskleisti visą informaciją apie šio fondo lėšas, išlaidas, kitų su jomis susijusių sąskaitų likučius, kad būtų užtikrintas skaidresnis lėšų planavimas, panaudojimas ir atsiskaitymas už jas.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2012-07-13 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-10-4-37.

⁷ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymu rengiama tik šio fondo veiklos ataskaita, tačiau joje neatskleidžiama ir viešai neskelbiama visa reikiama informacija apie fondo pajamų ir išlaidų planą bei faktiškai gautas ir panaudotas lėšas.

Atkreiptinas dėmesys, kad nepriėmus atitinkamų sprendimų keisti teisės aktus, reglamentuojančius bendros Vaikų išlaikymo fondo sąmatos ir lėšų panaudojimo ataskaitos rengimą, 2012 m. informacija apie iš skolininkų atgautas ir iš pareiškėjų susigrąžintas lėšas neatskleista ir kitu būdu: šios lėšos nesuplanuotos (nepatvirtinta sąmata) pagal finansavimo šaltinį 1.6.1.1.1 (Valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių ir kitos lėšos, kurių panaudojimo apimtis ir tikslinė paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime), nepervedus šių lėšų į biudžetą Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 1) nenurodytos faktinės pajamų įmokos, o panaudotos lėšos nenurodytos Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 2).

Pažymėtina, kad Vaikų išlaikymo fondo administracija 2013 m. balandžio mėn. patvirtino lėšų, skirtų išmokoms iš Vaikų išlaikymo fondo mokėti, planavimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašą, pagal kurį skolininkų, už kuriuos buvo mokamos išmokos iš šio fondo, grąžintos lėšos ir palūkanos, taip pat skolingų pareiškėjų, kuriems susidarė permoka, grąžintos lėšos ir palūkanos apskaitomos pagal finansavimo šaltinį 1.6.1.1.1 (Valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių ir kitos lėšos, kurių panaudojimo apimtis ir tikslinė paskirtis nurodyta įstatyme ar Vyriausybės nutarime).

Vaikų išlaikymo fondo administracija nesuplanavo ir į biudžetą nepavedė 1 627,1 tūkst. Lt skolininkų ir pareiškėjų grąžintų lėšų, o panaudojusi jas patirtų išlaidų nenurodė biudžeto vykdymo ataskaitose, todėl Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 1) faktinės įmokos į biudžetą nurodytos 1 627,1 tūkst. Lt mažesnės, o Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 2) gauti asignavimai ir kasinės išlaidos nurodytos 1 627,1 tūkst. Lt mažesnės.

1.2.3. Išlaidų pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius apskaita

Ministerijai pavaldžios įstaigos dalį biudžeto asignavimų suplanavo, panaudojo ir apskaitė pagal netinkamą ekonominės klasifikacijos straipsnį.

Pabėgėlių priėmimo centras, vadovaudamasis Ūkio subjektų atrankos konkurso Valstybės paramos prieglobstį Lietuvos Respublikos gavusių užsieniečių socialinei integracijai priemonių įgyvendinimui aprašu⁸, atrinko ir valstybės paramos teikimą prieglobstį Lietuvoje gavusių užsieniečių socialinei integracijai pavedė vykdyti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai ir Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ organizacijai. Su šiomis organizacijomis sudarytose sutartyse

⁸ Patvirtinta Pabėgėlių priėmimo centro direktoriaus 2012-01-23 įsakymu Nr. VK-09.

paramai administruoti numatė skirti ne daugiau kaip 15 proc. integracijai skirtų lėšų. Šios administravimui skirtos lėšos neteisingai suplanuotos ir patvirtintos socialinės paramos natūra 2.7.2.1.1.02 straipsnyje. Minėtos organizacijos 2012 m. administravimui panaudojo 50,5 tūkst. Lt skirtų lėšų, kurias Pabėgėlių priėmimo centras apmokėjo pagal socialinės paramos natūra ekonominės klasifikacijos straipsnį.

Pagal Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją⁹ socialinė parama – tai pervedamos lėšos namų ūkių poreikiams, tokiems kaip socialinio draudimo pašalpos, patenkinti ne per socialinio draudimo sistemą <...>. Pažymėtina, kad paramos administravimui patirtos išlaidos neatitinka minėtoje klasifikacijoje pateikto socialinės paramos apibūdinimo, todėl šios lėšos neturi būti skiriamos ir kasinės išlaidos apskaitomos socialinės paramos straipsnyje.

Socialinių paslaugų priežiūros departamentas Vietos bendruomenių savivaldos programai vykdyti pagal dotacijų išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnį valstybės biudžeto lėšas skyrė savivaldybių administracijoms. Vilniaus miesto savivaldybė 130 tūkst. Lt einamiesiems tikslams skirtų valstybės biudžeto lėšų (pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos 2.5.3.1.1.01 straipsnį) panaudojo ilgalaikiam turtui – Žirmūnų vietos bendruomenės parkavimo vietų praplėtimo techniniam projektui parengti. Socialinių paslaugų priežiūros departamentas nesilaikė Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos reikalavimų, nes šias turtui įsigyti (kurti) panaudotas lėšas netinkamai apskaitė dotacijų einamiesiems tikslams (2.5.3.1.1.01), o ne dotacijų kapitalui formuoti (2.5.3.1.1.02) išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje.

Ministerijai pavaldžios įstaigos Pabėgėlių priėmimo centras ir Socialinių paslaugų priežiūros departamentas netinkamai suplanuotus vienos paskirties asignavimus panaudojo kitos paskirties išlaidoms dengti ir klaidingai apskaitė patirtas išlaidas. Todėl suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 2) dotacijų einamiesiems tikslams (2.5.1.3.1.1.01 straipsnis) kasinės išlaidos nurodytos 130 tūkst. Lt didesnės, dotacijų kapitalui formuoti (2.5.1.3.1.1.02 straipsnis) kasinės išlaidos – šia suma mažesnės, socialinės paramos (2.7.2.1.1.02 straipsnis) kasinės išlaidos – 50,5 tūkst. Lt didesnės, prekių ir paslaugų (atitinkami 2.2 išlaidų straipsniai) kasinės išlaidos – šia suma mažesnės.

⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 (su vėlesniais pakeitimais).

2. Pastebėjimai dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo

2.1. Dėl teismų pripažintų neteisėtais atleidimų

Ministerijai pavaldžios įstaigos 183,4 tūkst. Lt įstaigų išlaikymui skirtų valstybės biudžeto lėšų panaudojo neteisėtai atleistų darbuotojų darbo užmokesčiui už priverstinės pravaikštos laiką ir kitoms teismo priteistoms sumoms sumokėti. Valstybės biudžeto lėšos panaudotos neracionaliai ir neefektyviai, nesilaikant Biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 6 punkte biudžetinės įstaigos vadovui nustatytos pareigos užtikrinti racionalų ir taupų lėšų naudojimą, dėl to galėtų būti taikoma Biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio 1 punkte nustatyta atsakomybė už paskirtų asignavimų neefektyvų, programoje nustatytų tikslų neatitinkantį ir nerezultatyvų naudojimą.

Kalvarijos socialinės globos namų socialinė darbuotoja atleista iš darbo nuo 2010-09-02 pagal Darbo kodekso 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą (darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį apie tai iš anksto neįspėjęs darbuotojo, kai darbuotojas nerūpestingai atlieka darbo pareigas ar kitaip pažeidžia darbo drausmę, jei prieš tai jam nors kartą per paskutinius dvylika mėnesių buvo taikytos drausminės nuobaudos).

Marijampolės rajono apylinkės teismas 2012-02-21 sprendimu panaikino Kalvarijos socialinės globos namų direktorės įsakymą¹⁰ ir pripažino darbuotojos atleidimą iš darbo neteisėtu. Teismas nusprendė, kad pirmoji nuobauda – pastaba už socialinio darbo padalinio veiklos kontrolės nepakankamą vykdymą ir laiku nepatvirtintus individualius socialinės veiklos planus – ieškovei buvo skirta nepagrįstai, o už pakartotinį pažeidimą (netinkamai parengtą socialinio darbo padalinio darbuotojų darbo grafiką) atsakovas parinko griežčiausią drausminę nuobaudą – atleidimą iš darbo, taigi netinkamai vadovavosi Darbo kodekso 238 straipsnyje nustatytais drausminės nuobaudos parinkimo kriterijais. Atsakovo parinkta drausminė nuobauda buvo per griežta, t. y. neatitinkanti padaryto darbo drausmės pažeidimo, todėl pripažinta neteisėta.

Teismas grąžino atleistą darbuotoją į pirmesnę darbą biudžetinėje įstaigoje Kalvarijos socialinės globos namuose. Taip pat priteisė jai iš įstaigos vidutinį darbo užmokestį – 22 577,76 Lt – už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos 2010-09-02 iki 2012-02-21, po 1 254,32 Lt kas mėnesį, skaičiuojant nuo 2012-02-21 iki visiško teismo sprendimo įvykdymo, ir 2 904 Lt advokato atstovavimo išlaidų. Kauno apygardos teismas 2012-06-07 nutartimi paliko nepakeistą Marijampolės rajono apylinkės teismo sprendimą. Vykdamas teismo sprendimą iš viso išmokėta 45 660,6 Lt (įskaitant darbdavio socialinio draudimo įmokas) biudžeto lėšų.

¹⁰ 2010-09-02 įsakymas Nr. P-49 „Dėl drausminės nuobaudos skyrimo V.M.“.

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos Bendrųjų reikalų skyriaus vedėja atleista iš pareigų vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 9 punktu (valstybės tarnautojo pareigybė panaikinama), atleidimo datą perkeliant į 2010-11-02. Pareigybė buvo panaikinta Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybą pertvarkius į Socialinės globos įstaigų administravimo tarnybą.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2012-05-07 priėmė sprendimą, kuriuo pripažino šios darbuotojos atleidimą iš valstybės tarnybos neteisėtu ir panaikino Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2010-09-29 įsakymą¹¹, nes tvirtinti tarnybos struktūrą 2010-06-14 turėjo teisę tik socialinės apsaugos ir darbo ministras, todėl naujoji struktūra, patvirtinta Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus 2010-06-14 įsakymu Nr. K-52, kurios pagrindu buvo panaikinta pareiškėjos pareigybė, buvo nustatyta nekompetentingo tai atlikti asmens.

Teismo sprendime nurodyta, kad pareiškėja atleista iš pareigų teismo sprendimu. Teismas priteisė atleistai darbuotojai iš Socialinės globos įstaigų administravimo tarnybos 5 755,66 Lt išeitinės išmokos skirtumą ir 64 609,16 Lt už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš pareigų iki teismo sprendimo priėmimo dienos, taip pat po 169,40 Lt už kiekvieną darbo dieną nuo 2012-05-08 iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos bei 2 376 Lt bylinėjimosi išlaidų. Socialinių globos įstaigų administravimo tarnyba išmokėjo 97 042,72 Lt (įskaitant darbdavio socialinio draudimo įmokas) valstybės biudžeto lėšų.

Lietuvos darbo biržos Ūkinių paslaugų skyriaus vyr. specialistas direktoriaus 2010-06-28 įsakymu Nr. K-102 atleistas iš darbo pagal Darbo kodekso 136 straipsnio 3 dalies 2 punktą (už šiurkštų darbo drausmės pažeidimą). Lietuvos darbo biržos direktorius 2010-06-03 įsakymu Nr. K-82 skyrė drausminę nuobaudą – atleidimą iš pareigų už šiurkštų darbo drausmės pažeidimą, netinkamai vykdant savo pareigas, nurodytas pareigybės aprašymo 6.30 ir 6.31 punktuose, t. y. keičiant tarnybinio automobilio „Opel Vivaro Combi“ žieminės padangas vasarinėmis.

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nustatė, kad atsakovas nepateikė įrodymų, kad ieškovas pažeidė pareigybės aprašymo 6.30 ir 6.31 punktuose nurodytas pareigas, todėl ieškovo atleidimą iš darbo pripažino neteisėtu.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2012-04-25 nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011-10-11 sprendimą, kuriuo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija panaikino Vilniaus miesto 2-ojo apylinkės teismo sprendimą ir priėmė naują sprendimą, kuriuo pripažino ieškovo atleidimą iš darbo neteisėtu, nurodė laikyti, kad ieškovo darbo sutartis yra nutraukta teismo sprendimu nuo jo priėmimo dienos, ir priteisė iš atsakovo – Lietuvos darbo biržos – ieškovo naudai 6 344 Lt išeitinę išmoką ir 24 292,64 Lt dydžio vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką. Iš viso iš Lietuvos darbo biržos išmokėta 40

¹¹ Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos 2010-09-29 įsakymas Nr. K-259 „Dėl N.B. atleidimo iš pareigų“.

649,41 Lt (įskaitant darbdavio socialinio draudimo įmokas ir antstoliui išmokėtas vykdymo išlaidas – 521,58 Lt) Užimtumo fondo lėšų.

Valstybės kontrolei rekomendavus¹² imtis priemonių dėl padarytos žalos atlyginimo, socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013-05-07 įsakymu Nr. A1-201 sudaryta komisija valstybės tarnautojų (buvusio Lietuvos darbo biržos direktoriaus ir Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus), dėl kurių galimos kaltės buvo padaryti teismo sprendime konstatuoti teisės aktų pažeidimai, galimam tarnybiniam nusižengimui tirti. Ministerija raštu¹³ informavo Valstybės kontrolę, kad sudaryta komisija įvertino Kalvarijos socialinės globos namų direktorės veiksmus ir nenustatė Darbo kodekso 246 straipsnyje įtvirtinto materialinės atsakomybės sąlygų viseto, todėl nesikreipė į Kalvarijos socialinės globos namų direktorę dėl žalos atlyginimo. Taip pat ministerija raštu¹⁴ informavo Valstybės kontrolę, kad tarnybinis tyrimas dėl valstybės tarnautojų (buvusio Lietuvos darbo biržos direktoriaus ir Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos direktoriaus) galimų tarnybinių nusižengimų nutrauktas, o kreiptis į teismą dėl žalos išieškojimo netikslinga. Ministerija papildomai nurodė, kad raštu¹⁵ informavo pavaldžias įstaigas apie teismų praktiką tarnybinių ir drausminių nuobaudų skyrimo srityje. Taip pat įstaigų vadovams rekomenduota prieš priimant sprendimus konsultuotis su Valstybinės darbo inspekcijos ir Valstybės tarnybos departamento specialistais.

Ministerijai pavaldžios įstaigos: Kalvarijų socialinės globos namai, Socialinių globos įstaigų administravimo tarnyba ir Lietuvos darbo birža, 2012 m. vykdydamos teismų sprendimus, neteisėtai iš darbo atleistiems darbuotojams išmokėjo 183,4 tūkst. Lt iš atitinkamoms įstaigoms išlaikyti patvirtintų valstybės biudžeto ir Užimtumo fondo lėšų.

2.2. Dėl atrankos konkursų organizavimo ir projektų vykdymo

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos finansavo atrinktus įvairių nevyriausybinių organizacijų projektus, nors įstatymas nenumato galimybės nevyriausybėms organizacijoms gauti valstybės biudžeto lėšų.

Vykdydama šešias programas, ministerija 2012 m. atrankos konkurso būdu įvairių nevyriausybinių organizacijų projektams paskirstė 18 282,92 tūkst. Lt. atrankos vykdytos pagal 29 projektų atrankos konkurso nuostatus, patvirtintus socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais (19 nuostatų), Jaunimo reikalų departamento direktoriaus (9 nuostatai) ir Neįgaliųjų reikalų departamento direktoriaus (1 nuostatai) įsakymais. Detalesnė informacija apie projektams skirtas lėšas pateikta 2 priede.

¹² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2013-04-26 raštas Nr. S-(10-2774)-1019.

¹³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2013-05-20 raštas Nr. (2.28-7)SD-3645.

¹⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2013-06-21 raštas Nr. (2.28-7)SD-4444.

¹⁵ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2013-06-20 raštas Nr. (10.3-6)SD-4426.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme¹⁶ nustatyta, kad biudžeto asignavimų valdytojas privalo naudoti skirtus asignavimus savo vadovaujamos įstaigos programoms vykdyti, paskirstyti juos pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams, kuriems galimybė gauti biudžeto lėšų įtvirtinta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose, priimtuose vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis, nustatančiais Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinės paramos, teikiamos Lietuvai, administravimo tvarką, programoms vykdyti.

Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose (įstatymuose ar atitinkamuose Vyriausybės nutarimuose) nevyriausybinėms organizacijoms, išskyrus neįgaliųjų asociacijas¹⁷ ir specializuotus pagalbos centrus¹⁸, nėra įtvirtintos galimybės gauti valstybės biudžeto lėšų, todėl lėšų skyrimas joms neatitinka Biudžeto sandaros įstatyme nustatyto finansavimo, kaip kito subjekto, būdo, ir tai nėra paslaugos pirkimas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Jaunimo reikalų departamentas 12 411,3 tūkst. Lt skyrė įvairioms nevyriausybinėms organizacijoms projektams, atrinktiems pagal atrankos konkursų nuostatus, vykdyti, nors galimybė gauti biudžeto lėšas 2012 metais šioms organizacijoms nebuvo numatyta.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Prezidentas 2013-04-23 dekretu Nr. 1K-1440 pateikė Lietuvos Respublikos Seimui svarstyti Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų įstatymo projektą¹⁹. Jame numatyta, kad nevyriausybinių organizacijų projektai galės būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis.

2.2.1. Ministerijos vykdoma projektų atranka ir jų įgyvendinimas

Ministerija, nevyriausybinių organizacijų projektams finansuoti skyrusi mažesnę, nei prašoma projektų vykdytojų paraiškoje, sumą, netvirtina naujos finansuotino projekto sąmatos ir nenurodo, kokias projekto dalis už skirtas biudžeto lėšas projekto vykdytojas turi įvykdyti, ar įvykdyti visą projektą numatytą paraiškoje, tik turint mažesnius finansinius išteklius.

Ministro įsakymais sudarytos komisijos pagal atrankos konkursų nuostatus atlieka nevyriausybinių organizacijų konkursui pateiktų projektų vertinimus ir paskirsto valstybės biudžeto lėšas atrinktiems projektų vykdytojams, atsižvelgdamos į programai (priemonei) skirtų biudžeto lėšų dydį. Komisijų siūlymu daugumai projektų vykdytojų skiriama mažesnė suma, nei buvo prašoma paraiškoje, kai kuriais atvejais prašomas finansavimas sumažinamas net iki 77 proc., t. y. skiriama tik ketvirtadalis projektui vykdyti prašomos sumos.

¹⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430, 5 str. 1 d. 1 p. (2010-12-05 Nr. XI-1209 redakcija).

¹⁷ Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas, 1991-11-28 Nr. I-2044, 15 str. 1 d. (2010-04-29 Nr. XI-791 redakcija).

¹⁸ Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 2011-05-26 Nr. XI-1425, 8 str.

¹⁹ Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų įstatymo projektas, 2013-04-23 Nr. XIIP-493.

Atrankos komisijų sprendimų dėl projektui skirto finansavimo dydžio pavyzdžiai

Pagal SADM ministro 2011-03-24 įsakymu Nr. A1-152 patvirtintus **Projektų, skirtų organizuoti kompleksinių paslaugų teikimą vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ar netiesioginio šeimyninio smurto aukoms (liudininkams) ir jų šeimų nariams, atrankos konkurso organizavimo 2011–2015 metais nuostatus** VšĮ Paramos vaikams centras prašė skirti 298,9 tūkst. Lt, atrankos komisija pasiūlė skirti 70,35 tūkst. Lt.

Pagal SADM ministro 2012-05-24 įsakymu Nr. A1-253 patvirtintus **Specializuotos pagalbos centrų atrankos konkurso organizavimo 2012–2014 m. nuostatus** VšĮ Kauno apskrities krizių centras paraiškoje prašė skirti 171,1 tūkst. Lt, atrankos komisija pasiūlė skirti 85,0 tūkst. Lt.

Pagal SADM ministro 2012-05-10 įsakymu Nr. A1-237 patvirtintus **Vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių NVO veiklos rėmimo 2010–2013 m. nuostatus** Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“ paraiškoje prašė skirti 143,5 tūkst. Lt, atrankos komisija pasiūlė skirti 40,9 tūkst. Lt. Papildomai skirė 13,0 tūkst. Lt.

Atsižvelgiant į faktiškai gautas lėšas projektui finansuoti, t. y. sumažinus paraiškoje prašomą projektui įvykdyti reikalingą finansavimo sumą, projekto sąmata netikslinama. Todėl ministerija, skirdama lėšas, nežino, kokius paraiškoje nurodytus darbus projekto vykdytojas atliks, kokius renginius organizuos ar kokias kitas priemones (projekto dalis) įvykdys, o kokių nevykdys, kokia lėšų dalis planuojama panaudoti kiekvienai konkrečiai projekto daliai vykdyti. Neaiški ministerijos nuostata dėl projekto vykdymo, t. y. ar turi būti įvykdytas visos apimties, kuri yra numatyta paraiškoje, projektas, net ir sumažinus finansavimą, ar gali būti vykdomas atitinkamai mažesnės apimties projektas, atsižvelgiant į mažesnį finansavimą, leidžia projektų vykdytojams patiems priimti sprendimus dėl projektų apimčių ar tam tikrų jų dalių vykdymo. Ministerijai papildomai skyrus lėšų vykdomiems projektams, taip pat nenurodoma, kokioms išlaidoms yra skirti šie biudžeto asignavimai. Be to, projektų atrankos nuostatuose nenurodyta, kad jų išlaidų sąmatos, skyrus mažesnį ar papildomą finansavimą, turi būti patikslintos.

Atrankos komisijoms paskirsčius valstybės biudžeto lėšas projektų vykdytojams, socialinės apsaugos ir darbo ministras atitinkamu įsakymu patvirtina valstybės biudžeto lėšų paskirstymą projektų vykdytojams ir įpareigoja ministerijai pavaldžią įstaigą – Socialinių paslaugų priežiūros departamentą – su projektų vykdytojais sudaryti sutartis (pagal vienus atrankos nuostatus²⁰ sutartį sudaro ministerija).

Pakeitus finansavimo dydį, nežinant tikslios finansuotinos projekto išlaidų sąmatos ir ministerijai nenurodžius, kokios konkrečios projekto dalys (darbai, renginiai ir kt.) bus finansuojamos, Socialinių paslaugų priežiūros departamentas su projektų vykdytojais sudaro sutartis ir patvirtina projektų išlaidų sąmatas tik pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Ministerijai nepatikslinus projekto paraiškos sąmatos, vykdytojai vykdo mažesnės apimties, nei buvo numatyta, projektus, savo nuožiūra pasirinkdami paraiškose nurodytas projekto dalis. Be to, pasitaikė atvejų, kai rengiami kitokie renginiai ar vykdomos kitokios projekto dalys, nei buvo nurodyta projekto paraiškoje.

²⁰ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-04-18 įsakymu Nr. A1-204 patvirtinti Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2012 m. nuostatai.

Neįgyvendintų ar įgyvendintų kitų, nei nurodyta paraiškose, projekto dalių pavyzdžiai pagal Vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių NVO veiklos rėmimo nuostatus, Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemones, atrankos konkursų organizavimo nuostatus

Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“

Vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių NVO veiklos rėmimo 2010–2013 m. nuostatai (patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-05-10 įsakymu Nr. A1-237), sutarties suma – 53,9 tūkst. Lt.

Neįgyvendintos projekto paraiškoje numatytos veiklos:

- didžiuosiuose Lietuvos miestuose, vykdant projektą „Daugiabučių namų administratorių paruošimas“, pratešti mokymus tema: „Naujo daugiabučio namo administravimo organizavimo modelio išbandymas“ (planuota apmokyti 15 žmonių);
- pagal projektą organizuoti ir surengti kompiuterinio raštingumo mokymus;
- dalyvauti televizijos laidoje ir pasisakyti tema: „Pensininkai – kas? Atpirkimo ožiai ar šventos karvės?“;
- pasisakyti televizijos laidoje tema: „Pensininkų problemos“;
- pasisakyti „Žinių radijo“ laidoje tema: „Vaikų ir tėvų santykiai“;
- atlikti tyrimus ir nustatyti galimybes plačiau panaudoti informacines technologijas „Bočių“ bendrijoje.

VšĮ Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras

Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemones, atrankos konkursų organizavimo 2010–2012 metais nuostatai (patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-04-12 įsakymu Nr. A1-170), sutarties suma – 24,9 tūkst. Lt.

Paraiškoje planuota suteikti reikalingų informacinių socialinių, teisinių, psichologinių paslaugų 50 moterų, patyrusių smurtą šeimoje. Veiklos ataskaitoje nurodytas projekte dalyvavusių moterų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, skaičius – 18. Vietoje planuotų surengti 5 prevencinių informacinių priemonių – įvyko 3 seminarai.

Neįgyvendintos projekto paraiškoje numatytos veiklos:

- parengti ir išleisti informacinius lankstinukus, lapelius;
- mokyti moteris apsiginti nuo smurto;
- vykdyti prevencinę veiklą tarp jaunimo, rengti seminarus (patyčių ir smurto tarp jaunimo prevencija, visuomenės nepakantumo formavimas, tarpusavio santykiai, lyčių lygybė ir kt.).

VšĮ Kauno apskrities moterų centras

Ataskaitoje nurodyti surengti renginiai, įvykdytos projekto dalys, kurių nebuvo paraiškoje:

- surengtas apskritis stalas-paroda „Smurtas prieš asmenį – žmogaus teisių pažeidimas“;
- parengta informacinė medžiaga: plakatai, fotografijos, balti kaspinėliai.

Ministerijos patvirtintuose atrankos konkursų nuostatuose nurodyta, kad, įvykdžius projektą, projektų vykdytojų ataskaitos turi būti pateiktos pagal ministerijos arba SPPD patvirtintas formas. Pažymėtina, kad nei ministro įsakymu, nei Socialinių paslaugų priežiūros departamento direktoriaus įsakymu veiklos ataskaitų formos nėra patvirtintos, taip pat sutartyse nėra nurodyta, kokią informaciją šiose ataskaitose turėtų pateikti projektų vykdytojai.

Nustatyta, kad pagal Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų ir Socialinės atsakomybės ugdymo projektų „Nugalėti blogį gerumu“ konkursų nuostatus projektų vykdytojai, atsiskaitydami už projektų įgyvendinimą, pateikė laisvos formos netinkamas ataskaitas, kurios yra neišsamios, neinformatyvios, jose neapartas surengtų renginių pobūdis, nėra pavadinimų, nenurodyta vieta, nėra renginiuose dalyvavusių asmenų skaičiaus ir kt., todėl neaišku, ar įvykdžius projektą pasiekti jo tikslai.

Projektų vykdytojų pateiktų neinformatyvių veiklos ataskaitų pavyzdžiai

VšĮ Nacionalinės socialinės integracijos institutas

Projektas finansuotas pagal Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2012 m. nuostatus (patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-04-18

įsakymu Nr. A1-204), sutarties suma – 15 tūkst. Lt.

Veiklos ataskaitoje nenurodytas tikslus 2012 m. spalio–gruodžio mėn. organizuojuose mokymuose, seminaruose, diskusijose dalyvavusių asmenų skaičius (paraiškoje planuotas tiesioginių dalyvių skaičius – 200).

„Gyvosios bibliotekos“ stiprinimo mokymuose dalyvavo 20 bendraamžių švietėjų iš 12 mokyklų (paraiškoje planuotas tiesioginių dalyvių skaičius – 30).

Prie projekto įgyvendinimo veiklos ataskaitos nėra pridėta dalyvių sąrašų ar kokių kitų aiškių įrodymų, kiek asmenų ir kokie dalyvavo projekte. Taip pat nėra nė vieno vykusio seminaro mokymų programos. Ataskaitoje pateikta informacija neparodo, ar buvo įgyvendinti projekto paraiškoje organizacijos išsikelti tikslai ir numatyti uždaviniai, orientuoti į lygių galimybių suvokimo praktinį pritaikymą dirbant visuomeninį darbą, diskriminacijos mažinimą nacionaliniu mastu ugdant jaunimo sąmoningumą žmogaus teisių klausimais. Didžioji dalis ataskaitoje pateiktos informacijos sutampa su projekto paraiškos informacija: perrašytas projekto tikslas, uždaviniai, esminiai projekto įgyvendinimo principai, sąvokos, nepateikiant konkrečios informacijos apie įgyvendinant projektą pasiektus tikslus rezultatus.

VšĮ Bernardinų jaunimo centras

Socialinės atsakomybės ugdymo projektas „Nugalėti blogį gerumu“ finansuotas pagal Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2012-06-08 įsakymu Nr. 2V-82-(1.4) patvirtintus nuostatus, sutarties suma – 16 tūkst. Lt.

Veiklos ataskaitoje nurodyta tik renginių pobūdis (10 mokymų, 57 susitikimai, 2 išvažiuojamieji seminarai) ir jame dalyvavusių asmenų skaičius. Ataskaitoje nėra informacijos apie renginių vietą, laiką, mokymų, susitikimų temų pavadinimų, nenurodyta, kokios naudos gavo projektų dalyviai, taip pat nepateiktas dalyvių sąrašas.

Ministerija, skyrusi mažesnę, nei buvo prašoma paraiškoje, sumą ar įgyvendinant projektą papildomai skyrusi lėšų, nepatikslinka paraiškų sąmatų ir taip leidžia projektų vykdytojams patiems priimti sprendimus dėl projektų apimčių ar atskirų jų dalių vykdymo ar nevykdymo. Socialinių paslaugų priežiūros departamentui sutartyse su projektų vykdytojais nurodžius išlaidas tik pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius, negalima įvertinti, kokiems renginiams, priemonėms ar kitoms projekto dalims yra skirtos lėšos. Projektų vykdytojai teikė neišsamias ir neinformatyvias ataskaitas, nes ministerija ir SPPD nepatvirtino veiklos ataskaitų formų, nepareikalavo projektų vykdytojų tinkamai atsiskaityti už projektų įgyvendinimą, todėl negalime įvertinti, ar įvykdžius projektą pasiekti atrankos nuostatuose numatyti tikslai.

Audito metu nustatyta, kad dvejuose projektų atrankos nuostatuose nurodyti finansavimo tikslai yra panašūs, todėl yra galimybė gauti finansavimą vienodiems projektams vykdyti pagal skirtingus nuostatus.

Atrankos nuostatuose nurodyti konkurso tikslai

- Specializuotų pagalbos (SP) centrų atrankos konkurso organizavimo 2012–2014 metais nuostatų 3 punkte nurodytas tikslas – užtikrinti SP centrų, kurie teiks specializuotą kompleksinę pagalbą, kaip ji apibrėžta Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme, veiklą.
- Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemonės, atrankos konkursų organizavimo 2011–2012 m. nuostatų 3 punkte nurodytas tikslas – atrinkti prioritetus labiausiai atitinkančius projektus, kuriuos įgyvendinant siekiama teikti socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje subjektams ir (ar) kurie savo tikslais ir veiklos kryptimis siekia mažinti smurtą artimoje aplinkoje, teikti tarpasmeninių santykių su artimaisiais atnaujinimo paslaugas.

Pažymėtina, kad atrankos konkursų dalyvių teikiamose paraiškose nereikalaujama pateikti informacijos apie dalyvavimą kituose projektų atrankos konkursuose ar gaunamą finansavimą iš kitų ministerijos vykdomų programų (priemonių). Nesant tokio reikalavimo bei projektų atranką vykdant skirtingoms komisijoms, neužtikrinama, kad tas pats projektas ar jo dalis būtų finansuota tik vieną kartą.

Nustatėme, kad pagal trejus skirtingus atrankos konkursų nuostatus nevyriausybės organizacijos: Kauno apskrities moterų krizių centras, Kauno apskrities vyrų krizių centras ir Vilniaus moterų namai, gavo finansavimą skirtingiems projektams, kurie atitiko skirtingus konkurso nuostatus, vykdyti. Atsiskaitydamos už projektų įgyvendinimą, minėtos organizacijos pateikė veiklos ataskaitas, kuriose nurodė tuos pačius renginius, nors biudžeto lėšos buvo skirtos skirtingiems projektams įgyvendinti.

Iš skirtingų projektų lėšų finansuojamų tų pačių renginių ar priemonių pavyzdžiai

Asociacija Kauno apskrities moterų krizių centras

Lėšos asociacijai skirtos pagal skirtingus atrankos nuostatus trimis projektams įgyvendinti:

- Specializuotų pagalbos centrų atrankos konkurso organizavimo 2012–2014 metais nuostatai (2012-05-24 Nr. A1-253), sutarties suma – 85 tūkst. Lt.
- Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemonės, atrankos konkurso organizavimo 2011–2012 m. nuostatai (2011-03-29 Nr. A1-170), sutarties suma – 22,8 tūkst. Lt.
- Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2012 m. nuostatai (2012-04-18 Nr. A1-204), sutarties suma – 9 tūkst. Lt.

Pagal asociacijos pateiktų ataskaitų duomenis įgyvendinant 3 skirtingus projektus buvo surengti tie patys renginiai:

- apskritasis stalas-diskusija „Pagalbos galimybės nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims ir smurto liudininkams vaikams“;
- paroda – renginys – informacinė kampanija „Smurtas prieš moteris – žmogaus teisių pažeidimas“;
- Moterų informacijos centro ir Kauno apskrities moterų krizių centro susitikimas Kauno SPC;
- apskritasis stalas (susitikimas) Vilniaus apskrities Ukmergės rajono policijos komisariate; aptarta smurto artimoje aplinkoje situacija;
- straipsnis interneto portaluose: „Lrytas“, „15 min.“;
- diskusija radijuje „Kelyje“.

Asociacija Kauno apskrities vyrų krizių centras

Lėšos asociacijai skirtos pagal skirtingus atrankos nuostatus dviem projektams įgyvendinti:

- Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemonės, atrankos konkurso organizavimo 2011–2012 m. nuostatai (2011-03-29 Nr. A1-170), sutarties suma – 28,2 tūkst. Lt.
- Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2012 m. nuostatai (2012-04-18 Nr. A1-204), sutarties suma – 10 tūkst. Lt.

Pagal asociacijos pateiktų ataskaitų duomenis įgyvendinant skirtingus projektus buvo surengti tie patys renginiai: informaciniai seminarai „Pagalbos vyrams teikimas ir prieinamumo didinimas“; Centro psichologai davė interviu LRT radijo laidai „Sąžinės balsas“; apie vykdomą projektą informuojama Kauno apskrities vyrų krizių centro interneto svetainėje, o apie vykdomą veiklą ir teikiamas paslaugas – interneto svetainėse: www.pagalbavaikams.lt, www.ltkatalogas.lt, www.sam.lt, www.medicina.lt, www.vpc.lt, www.118.lt, www.zinau.lt, www.info.lt, www.manouab.lt ir kt.

Asociacija Vilniaus moterų namai

Lėšos asociacijai skirtos pagal skirtingus atrankos nuostatus trimis projektams įgyvendinti:

- Specializuotų pagalbos centrų atrankos konkurso organizavimo 2012–2014 m. nuostatai (2012-05-24 Nr. A1-253), sutarties suma – 85 tūkst. Lt.
- Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemonės, atrankos konkurso organizavimo 2011–2012 m. nuostatai (2011-03-29 Nr. A1-170), sutarties suma – 19,2 tūkst. Lt.
- Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2012 m. nuostatai (2012-04-18 Nr. A1-204), sutarties suma – 10 tūkst. Lt.

Pagal asociacijos pateiktų ataskaitų duomenis įgyvendinant 3 skirtingus projektus buvo surengti tie patys renginiai ar vykdomos tos pačios priemonės: organizuoti mokymai „Perdegimo sindromas socialiniame darbe. Kaip jo išvengti?“, apvalusis stalas su Vilniaus m. policijos komisariatų atstovais ir Specializuotos pagalbos centro tarpžinybinis bendradarbiavimas įgyvendinant Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą; LR Seime koalicijos „Moters teisės – visuotinės žmogaus teisės“ kartu su Žmogaus teisių komitetu surengta konferencija „Apsauga nuo smurto artimoje aplinkoje: išmoktos pamokos“.

Manome, kad, vertinant projekto įgyvendinimą, to paties renginio suorganizavimas neturėtų būti laikomas kelių projektų įgyvendinimo ir kelių tikslų pasiekimo rezultatu.

Esant panašioms konkursų organizavimo tikslams, finansuotinių projektų atrankas vykdant skirtingoms komisijoms ir projektų vykdytojų nereikalaujant pateikti informacijos apie gaunamą finansavimą iš kitų šaltinių, neužtikrinama, kad tie patys renginiai ar kitos priemonės būtų finansuojamos tik vieną kartą.

Atkreipiame dėmesį, kad nustatyti atrinktų projektų apimties, sumažinus ar padidinus jiems įgyvendinti prašomą finansavimą, trūkumai yra sisteminiai, be to, nevertinome visų projektų vykdymo ir atsiskaitymo už juos, todėl nustatyti trūkumai gali pasikartoti ir vykdant kitus projektus.

Pažymėtina, kad audito metu nustatėme trūkumų vykdant projektus ir atsiskaitant už juos, tačiau Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, 2012 m. įvertinęs projektų vykdytojų teikiamas projektų veiklos ataskaitas, esminių pastabų nepateikė, o tai rodo, kad nebuvo užtikrinta tinkama projektų įgyvendinimo kontrolė.

2.2.2. Jaunimo reikalų departamento atrankos konkursų organizavimas ir vykdymas

Projektų atranką vykdė Jaunimo reikalų departamento direktoriaus netinkamai sudarytos komisijos, nes jų nariais paskirti su dalyvavusiomis organizacijomis susiję asmenys. Vertinant pateiktas paraiškas dėl projekto finansavimo, neatsižvelgta į visų komisijos narių pastabas dėl projektų tinkamumo.

Jaunimo reikalų departamento direktorius patvirtina atrankos komisijas atrankos projektų paraiškoms vertinti. Nustatyta, kad atrankos komisijos nariais (įskaitant komisijos pirmininką) buvo paskirti atstovai iš nevyriausybinių jaunimo organizacijų, kurios tiesiogiai susijusios su pareiškėjais, vieninteliais pagal konkursų nuostatus teikiančiais paraiškas gauti finansavimą.

Atrankos komisijų sudarymas

Pasaulio lietuvių jaunimo organizacija Lietuvoje

Jaunimo reikalų departamento direktorius 2012-04-02 įsakymu Nr. 2V-58-(1.4) Užsienio lietuvių jaunimo organizacijų veiklos finansavimo 2012 metams konkurso paraiškoms vertinti sudarė 3 narių komisiją iš ministerijos, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) ir Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros (komisijos pirmininkas) atstovų.

Paraišką pagal šiuos nuostatus pateikė vienintelė asociacija – Pasaulio lietuvių organizacija Lietuvoje.

Paraiškoje nurodyta, kad Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijos Lietuvoje projekto vienas iš partnerių yra LiJOT, kuri planuoja aktyviai dalyvauti mokymuose, bendruose renginiuose, teikti pasiūlymus ir pastabas dėl projektų įgyvendinimo, inicijuoti bendras veiklas, keistis kontaktais, aktyviai prisidėti prie Pasaulio lietuvių jaunimo suvažiavimo organizavimo, t. y. aktyviai dalyvauti projekto veikloje.

Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijai Lietuvoje skirta 100 tūkst. Lt projektui įgyvendinti.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) – Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros steigėja

Jaunimo reikalų departamento direktorius 2012-02-06 įsakymu Nr. 2V-19-(1.4) patvirtino Jaunimo koordinacinės veiklos ir jaunimo politikos plėtojimo tikslinės programos atrankos komisiją, kurios vienas iš narių yra Lietuvos jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros atstovas (komisijos pirmininkas).

Paraišką gauti finansavimą pateikė vienintelė Lietuvos jaunimo organizacijų taryba.

Atkreiptinas dėmesys, kad Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros steigėja yra finansavimą gavusi LiJOT (skirta 180 tūkst. Lt).

Jaunimo reikalų departamento direktoriaus įsakymais (2012-03-29 Nr. 2V-51-(1.4) ir 2012-01-10 Nr. 2V-10-(1.4)) patvirtintuose komisijos darbo reglamentuose²¹ nurodyta, kad komisijos nariai negali dalyvauti svarstyme ir vertinime paraiškų, pateiktų organizacijų, su kuriomis komisijos narius sieja ryšiai, neleidžiantys priimti objektyvių sprendimų – kai komisijos nariai yra organizacijų nariai, dalyvauja jų valdymo struktūrų veikloje, yra susiję su programa, taip pat jei dėl jų veiklos komisijoje gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas. Jaunimo reikalų departamento direktorius patvirtino atrankos komisijas nesilaikydamas komisijų darbo reglamentų nuostatų, nes paraiškas teikė pagal minėtus finansavimo konkursų nuostatus galintys juose dalyvauti vieninteliai pareiškėjai – Pasaulio lietuvių jaunimo organizacija Lietuvoje ir Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Tokios sudėties komisijoms vertinant paraiškas ir skirstant finansavimą, buvo neužtikrintas skaidrus biudžeto lėšų paskirstymas projektams ar programoms įgyvendinti. Įvertinę Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijos Lietuvoje ir Lietuvos jaunimo organizacijos tarybos teiktų paraiškų vertinimo komisijose rezultatus, nustatėme, kad su paraiškas pateikusiomis organizacijomis susiję komisijų nariai paraiškas įvertino teigiamai ir priėmė sprendimą siūlyti skirti finansavimą minėtoms organizacijoms, nepatikslinę šių paraiškų skirti finansavimą pagal kitų komisijos narių pastabas dėl planuojamų renginių, priemonių ar lėšų paskirstymo netinkamumo.

Atrankos komisijų atlikto paraiškų vertinimo pavyzdžiai

Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijos Lietuvoje paraiškos vertinimas

Atrankos komisijos narys, Lietuvos jaunimo organizacijos atstovas, įvertinęs Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijos Lietuvoje paraišką, jokių pastabų nepateikė ir nurodė, kad paraiška paruošta kokybiškai, tiekėjas yra stiprus ir pajėgus įgyvendinti paraiškoje numatytus tikslus, uždavinius ir rekomendavo skirti visą prašomą 165,0 tūkst. Lt sumą.

Tačiau atrankos komisijos narė, ministerijos atstovė (Vaikų ir jaunimo skyriaus vyr. specialistė), vertinimo išvadoje nurodė, kad paraiškoje detalios nepagrįstos ir racionaliai neplanuojamos seminarų, darbo užmokesčių, ryšių paslaugų, viešinio paslaugų, patalpų nuomos, transporto išlaidos, taip pat nurodė, kad neaiškus kitų projektų kofinansavimo poreikis, pagrindimas ir kt. SADM atstovė siūlė finansavimą skirti tik patikslinus paraiškas.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) paraiškos vertinimas

Komisijos narys, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros atstovas, projektą įvertino 46 balais (iš 50) ir jokių pastabų dėl LiJOT projekto nepateikė.

Tačiau kiti komisijos nariai nurodė, kad paraiškoje nėra numatyta nei uždavinių, nei veiksmų, kuriais organizacija siektų skatinti skirtingų kartų dialogą, jaunų žmonių bendravimą su kitomis socialinėmis grupėmis, pastebėjo, kad administracinėms išlaidoms prašoma net 80 proc. lėšų, ir kt.

²¹ Užsienio lietuvių jaunimo organizacijų veiklos finansavimo 2012 m. konkurso paraiškų vertinimo komisijos darbo reglamentas ir Jaunimo reikalų departamento komisijų, vertinančių programų finansavimo konkurso paraiškas, darbo reglamentas.

Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijos Lietuvoje ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos pateiktos paraiškos gauti finansavimą (280,0 tūkst. Lt) galėjo būti įvertintos neobjektyviai, nes:

- Jaunimo reikalų departamento direktorius netinkamai sudarė komisijas vienintelių pareiškėjų teikiamoms paraiškoms vertinti, šių komisijų nariais ar pirmininkais paskirdamas tiesiogiai su projektų vykdytojais susijusius asmenis;
- komisijose dalyvaujant su paraiškų teikėjais susijusiems asmenims, priimti sprendimai siūlyti skirti finansavimą šioms asociacijoms, nepatikslinus jų paraiškų pagal komisijos narių pateiktas pastabas dėl planuojamų renginių, priemonių ar lėšų paskirstymo netinkamumo.

2.3. Dėl dvasininkų ir vienuolių draudimo valstybės biudžeto lėšomis

Ministerija, vykdydama programos priemonę „Motinas (tėvus), auginančias namuose vaikus iki 3 metų, bei neįgalių asmenų, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, slaugytojus drausti visai valstybinei socialinio draudimo pensijai gauti ir nedarbo socialiniu draudimu, o dvasininkus – bazinei pensijai gauti“, su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba pasirašė sutartį²², pagal kurią tradicinių ir kitų valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų dvasininkų ir tik vienuolyne dirbančių vienuolių pensijų socialiniam draudimui valdybai skyrė 2 808 tūkst. Lt biudžeto lėšų. Valstybės biudžeto lėšomis 2012 m. buvo draudžiami 1 225 šios grupės asmenys.

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 3 punkte ir 5 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad tradicinių ir kitų valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų dvasininkai ir tik vienuolyne dirbantys vienuoliai valstybės biudžeto lėšomis privalomai draudžiami pensijų socialiniu draudimu tik pagrindinei pensijos daliai gauti.

Pažymėtina, kad šis ar kiti įstatymai nenustato įmokų už šiuos asmenis mokėjimo jokių kitų sąlygų, pavyzdžiui, kad asmenys turi būti nesukakę senatvės pensijos amžių ar negaunantys pagrindinės pensijos dalies.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos pateiktais duomenimis, iš 1 225 valstybės biudžeto lėšomis draudžiamų tradicinių religinių bendrijų ir bendruomenių dvasininkų ir tik vienuolyne dirbančių vienuolių 128 asmenys 2012 metais gavo senatvės pensiją, lygią pagrindinei pensijos daliai (pagrindinė pensijos dalis – 110 proc. bazinės pensijos dydžio, t. y. 396 Lt), arba didesnę. Minėti asmenys, neatsižvelgiant į tai, kad gavo senatvės pensiją, toliau buvo draudžiami

²² Valstybės biudžeto lėšų pervedimo ir panaudojimo 2012-01-11 sutartis Nr. D4-2/F1-0-72.

valstybės biudžeto lėšomis pensijų socialiniu draudimu pagrindinei pensijos daliai gauti. Šiems asmenims drausti ministerija 2012 m. panaudojo 272,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Kadangi teisės aktuose nėra aiškių teisės normų, nurodančių, kad valstybės biudžeto lėšomis draudžiami tik tie dvasininkai, kurie negauna pagrindinės pensijos dalies, ministerija 272,3 tūkst. Lt biudžeto lėšų panaudojo mokėdama valstybinio socialinio draudimo įmokas pagrindinei pensijos daliai gauti už 128 dvasininkus ir vienuolius, nors šie asmenys 2012 metais jau gavo ne mažesnę nei pagrindinė pensijos dalis senatvės pensiją.

Valstybinį socialinį draudimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nenustatytos tradicinių ir kitų valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų dvasininkų draudimo valstybės biudžeto lėšomis išimtytys ar sąlygos, priklausomai nuo šių asmenų gaunamų draudžiamųjų pajamų. Apribojimas nustatytas vienuoliams: kad būtų draudžiami valstybės biudžeto lėšomis, jie privalo dirbti tik vienuolyne. Pažymėtina, kad sąlyga neturėti draudžiamųjų pajamų yra nustatyta ir visiems kitiems valstybės lėšomis draudžiamiems asmenims, pavyzdžiui, vienam iš tėvų, auginančiam vaiką iki 3 metų, ir kt.

Pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos pateiktus duomenis nustatyta, kad iš 1 225 (2012-12-31 duomenimis) valstybės biudžeto lėšomis draudžiamų dvasininkų ir tik vienuolyne dirbančių vienuolių 2012 m. draudžiamąsias pajamas gavo 304 asmenys, o 159 asmenų draudžiamosios pajamos buvo didesnės nei 800 Lt per mėnesį (minimali mėnesinė alga 2012 m.), t. y. tokios pajamos yra pakankamos drausti pensijų socialiniu draudimu pagrindinei pensijos daliai gauti. Atsižvelgiant į tai, kad dvasininkai, gaunantys draudžiamųjų pajamų, yra draudžiami pensijų socialiniu draudimu juos įdarbinusių draudėjų, netikslinga dar kartą juos drausti šios rūšies draudimu valstybės biudžeto lėšomis. Tokiems asmenims drausti ministerija 2012 m. panaudojo apie 300 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenų bazėje nėra galimybės identifikuoti dvasininkų ir vienuolių, nes religinė bendruomenė ar bendrija, pagal Duomenų apie apdraustusius ir draudėjus pateikimo ir tikslinimo taisyklės pateikdama valdybos Vilniaus skyriui pranešimą apie apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo pradžią, šiuos asmenis teikia nurodydama tą patį kodą²³, todėl negalima nustatyti, ar tarp šių asmenų, 2012 m. turėjusių draudžiamųjų pajamų, nėra vienuolių, kurie dirba ne tik vienuolyne ir dėl to valstybės biudžeto lėšomis yra draudžiami neteisėtai.

²³ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2010-06-04 įsakymu Nr. V-243 patvirtintos Duomenų apie apdraustusius ir draudėjus pateikimo ir tikslinimo taisyklės, 16.12 p.

Kadangi teisės aktuose nėra teisės normų, aiškiai apibrėžiančių tik draudžiamųjų pajamų negaunančių dvasininkų draudimą valstybės biudžeto lėšomis, ministerija pensijų socialiniu draudimu pagrindinei pensijos daliai gauti antrą kartą draudė 159 dvasininkus ir vienuolius, kurie 2012 m. turėjo draudžiamųjų pajamų, pakankamų pagrindinei pensijos daliai gauti.

Duomenų apie apdraustuosius ir draudėjus pateikimo ir patikslinimo taisyklėse nustačius, kad duomenys apie draudžiamus dvasininkus ir vienuolius teikiami nurodant vieną kodą, nėra galimybės atskirai identifikuoti dvasininkų ir vienuolių, todėl negalime patvirtinti, kad vienuoliai valstybės biudžeto lėšomis draudžiami Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

2.4. Dėl valstybės paramos užsieniečių integracijai teikimo

Ministerija ir jai pavaldi įstaiga Pabėgėlių priėmimo centras teikia valstybės paramą užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvos Respublikoje, integracijai.

Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties²⁴ 108 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad užsieniečiams, gavusiems prieglobstį Lietuvos Respublikoje, teikiama Lietuvos valstybės parama integracijai socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad įstatymu socialinės apsaugos ir darbo ministras yra įgaliotas nustatyti valstybės paramos integracijai tvarką, tačiau Lietuvos valstybės paramos teikimo užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvos Respublikoje, integracijai tvarkos apraše²⁵ taip pat nustatyti konkretūs paramos atvejai (rūšys) ir paramos dydžiai. Įstatyme konkretūs paramos atvejai (rūšys) ir dydžiai nėra nustatyti. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsnyje nustatyta, kad valstybė laiduoja piliečiams socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų nustatytais atvejais. Ši nuostata suponuoja išvadą, kad visi paramos piliečiams teikimo atvejai, jos rūšys ir dydžiai yra nustatomi įstatymu (pvz., Valstybinių pašalpų šeimoms, auginančioms vaikus įstatymas, Piniginės socialinės paramos mažas pajamas gaunančioms šeimoms, (vieniems gyvenantiems asmenimis) įstatymas ir kt.). Užsieniečiams, gavusiems prieglobstį Lietuvos Respublikoje, teikiamos paramos integracijai savivaldybėse dydžiai ir konkretūs atvejai (rūšys) pagal analogiją taip pat turėtų būti nustatyti įstatymu.

Lietuvos valstybės paramos teikimo užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvos Respublikoje, integracijai tvarkos apraše nustatyti paramos dydžiai

Aprašo 38 punkte nustatytos pašalpos gyvenamųjų patalpų nuomai, būsto šildymui, šaltam bei karštam vandeniui, dujoms, elektros energijai ir kitoms komunalinėms paslaugoms normatyvas – iki 2 valstybės remiamų pajamų sumos per mėnesį vienam asmeniui arba 2 asmenų šeimai ir iki 3 valstybės remiamų pajamų sumos per mėnesį – 3 ir daugiau asmenų šeimai. Aprašo 51.1 punkte nustatytas vienkartinės įsikūrimo išmokos dydis, 51.2 punkte piniginės pašalpos būtiniausioms reikmėms dydis ir kt.

²⁴ Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties 2004-04-29 Nr. IX-2206

²⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004-10-21 įsakymu Nr. A1-238 (2009-07-03 Nr. A1-438 redakcija).

Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės kanclerio pavedimu sudaryta darbo grupė, rengianti Lietuvos migracijos politikos strategijos gaires, audito metu nustatytus dalykus dėl užsieniečiams, gavusiems prieglobstį Lietuvos Respublikoje, teikiamos paramos integracijai savivaldybėse dydžių ir konkrečių atvejų (rūšių) reglamentavimo įstatymu teiksime Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pašalpa būsto nuomai numatyta ne konkrečiu dydžiu, o nustatyta maksimali šios paramos rūšies suma, t. y. iki 2 arba 3 valstybės remiamų pajamų sumos. Audito metu nustatyta, kad visiems prieglobstį gavusiems užsieniečiams yra mokama maksimali pašalpa būsto nuomai suma, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos ir neatsižvelgiant į faktiškai būsto nuomai išleidžiamą pinigų sumą. Be to, būsto nuomai skirtos lėšos sumokamos ne subjektui, nuomojančiam gyvenamąsias patalpas, o integraciją įgyvendinančiai institucijai, kuri perveda pašalpą gyvenamojo ploto nuomai ir komunalinėms paslaugoms apmokėti į prieglobstį gavusio užsieniečio asmeninę sąskaitą. Tokiu būdu nėra galimybės įsitikinti, ar minėtos pašalpos lėšos yra naudojama pagal paskirtį.

Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 109 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliota institucija ar įstaiga kartu su savivaldybėmis bei nevyriausybinėmis organizacijomis organizuoja ir įgyvendina Lietuvos valstybės paramos teikimą užsieniečių integracijai.

Lietuvos valstybės paramos teikimo užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvos Respublikoje, integracijai tvarkos apraše²⁶ nustatyta, kad Pabėgėlių priėmimo centras organizuoja ir įgyvendina užsieniečių, gavusių prieglobstį, socialinę integraciją centre ir savivaldybių teritorijose, administruoja tam skirtas lėšas, sudaro sutartis su integraciją įgyvendinančiomis institucijomis dėl paramos užsieniečių, gavusių prieglobstį, integracijai teikimo ir yra atsakingas už lėšų integracijai skyrimą.

Pabėgėlių priėmimo centro direktorius, siekdamas atrinkti integraciją įgyvendinančias institucijas savivaldybių teritorijoje, patvirtino Ūkio subjektų atrankos konkurso valstybės paramos prieglobstį Lietuvos Respublikoje gavusių užsieniečių socialinei integracijai priemonių įgyvendinimui aprašą²⁷. Pažymėtina, kad vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo²⁸ 6 straipsnio 2 dalimi norminius administracinius aktus, reikalingus įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti turi teisę priimti tik viešojo administravimo institucijos. Pabėgėlių priėmimo centras nėra priskirtas prie institucijų, vykdančių viešąjį administravimą, todėl negali vykdyti veiklos, susijusios su norminių administracinių aktų priėmimu, ir kitos viešojo administravimo subjekto veiklos. Be to, Pabėgėlių priėmimo centras, nesilaikydamas Įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo 3 straipsnio 2 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies reikalavimų, minėto norminio teisės akto

²⁶ Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004-10-21 įsakymu Nr. A1-238 (2009-07-03 Nr. A1-438 redakcija) 5.3.4 p.

²⁷ Patvirtinta Pabėgėlių priėmimo centro direktoriaus 2012-01-23 įsakymu Nr. VK-09.

²⁸ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas 1999-06-17 Nr. VIII-1234 (2009-06-11 Nr. XI-283 redakcija)

oficialiame leidinyje „Valstybės žinios“ nepaskelbė, todėl integraciją savivaldybės teritorijoje įgyvendinantys subjektai buvo neskaidriai atrinkti neįsigaliojusio teisės akto pagrindu.

Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, Pabėgėlių priėmimo centras Viešųjų pirkimų įstatymo²⁹ 4 straipsnio 1 dalies 1 punkto taikymo atžvilgiu yra perkančioji organizacija, todėl nesant jokių įstatymuose numatytų išimčių, ir atsižvelgiant į teismų praktiką šiuo klausimu³⁰, ūkio subjektų atrankos konkurso valstybės paramos prieglobstį Lietuvos Respublikoje gavusių užsieniečių socialinei integracijai priemonių įgyvendinimui apraše numatytas paslaugas turėjo pirkti pasirinkdamas Viešųjų pirkimų įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje ir Pabėgėlių priėmimo centro supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse numatytus pirkimo būdus.

Užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvos Respublikoje, integracijai teikiamos paramos dydžiai ir konkretūs atvejai (rūšys) įstatymu nenustatyti, o tuo tarpu piliečiams socialinės paramos teikimas yra reglamentuotas atitinkamais įstatymais.

Pabėgėlių priėmimo centras vykdė užsieniečių integraciją įgyvendinančių institucijų atranką pagal savo patvirtintą ir Valstybės žiniuose nepaskelbtą, t. y. neįsigaliojusį, norminį administracinį aktą (atrankos nuostatus), kurį priėmė nebūdamas viešojo administravimo subjektu pagal Viešojo administravimo įstatymą. Pabėgėlių priėmimo centras užsieniečių socialinės integracijos priemonių įgyvendinimo paslaugas galėjo pirkti Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

Visiems prieglobstį gavusiems užsieniečiams mokėta maksimali pašalpos būsto nuomai suma, neatsižvelgiant į faktinę būsto nuomos kainą ir išlaidas komunalinėms paslaugoms, todėl negalime patvirtinti, kad šiai pašalpos rūšiai skirti 166,2 tūkst. Lt panaudoti pagal paskirtį.

Pabėgėlių priėmimo centras, vadovaudamasis Ūkio subjektų atrankos konkurso Valstybės paramos prieglobstį Lietuvos Respublikoje gavusių užsieniečių socialinei integracijai priemonių įgyvendinimui aprašu, atrinko ir valstybės paramos teikimą prieglobstį Lietuvoje gavusių užsieniečių socialinei integracijai pavedė vykdyti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai ir Vilniaus arkivyskupijos Caritui.

Paramą įgyvendinančios institucijos metų pabaigoje Pabėgėlių priėmimo centro skirtų 36,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų panaudojo ateinančių metų išlaidoms dengti.

Užsieniečių socialinę integraciją įgyvendinančių institucijų avansiniams mokėjimams panaudotos lėšos

Caritas 2012 m. gruodžio mėn. 7,62 tūkst. Lt panaudojo 2013 m. piniginėms pašalpoms ir pašalpoms buto nuomai ir sumokėjo 1,46 tūkst. Lt užsieniečių sveikatos draudimą už 2013 m. 01, 02, 03 mėn. Iš viso avansiniams mokėjimams panaudojo 9,08 tūkst. Lt.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija 2012 m. panaudojo 22,18 tūkst. Lt 2013 m. sausio mėn. pašalpoms užsieniečiams mokėti ir 5,08 tūkst. Lt sveikatos draudimo už 2013 m. 01,02,03 mėn. įmokoms mokėti.

²⁹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas 1996-08-13 Nr. I-1491 su vėlesniais pakeitimais

³⁰ Lietuvos Respublikos vyriausiojo administracinio teismo 2011-06-06 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-34/2011.

Pabėgėlių priėmimo centras neužtikrino, kad paramos užsieniečių integracijai lėšos nebūtų naudojamos ateinančių metų išlaidoms dengti, o grąžinamos į valstybės biudžetą, taigi nesilaikė Biudžeto sandaros įstatymu³¹ reglamentuojamos finansinės drausmės – šio įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad biudžetiniai metai – 12 mėnesių biudžeto laikotarpis, prasidedantis sausio 1 dieną ir pasibaigiantis gruodžio 31 dieną, to paties įstatymo 32 straipsnio 3 dalis nurodo, kad metams pasibaigus asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių įstaigų disponuojamose sąskaitose esančios lėšos grąžinamos į biudžetą ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos.

Pabėgėlių priėmimo centras neužtikrino teisės aktų reikalavimų dėl finansinės drausmės laikymosi ir negrąžino į valstybės biudžetą 36,3 tūkst. Lt asignavimų, panaudotų ateinančių metų išlaidoms dengti.

2.5. Dėl socialinės paramos finansavimo

Valstybės kontrolė 2012 metais savivaldybėse vertino valstybės biudžeto lėšų, skirtų socialinei paramai finansuoti (specialiųjų tikslinių dotacijų, išmokų vaikams, šalpos išmokų ir kitų socialinėms programoms finansuoti skirtų lėšų),³² panaudojimą.

Atliekant auditą palyginti savivaldybių, kurios socialinę paramą teikia atlikdamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, priimti sprendimai ir priemonės dėl piniginių socialinės paramos teikimo su savivaldybių priimtomis priemonėmis, kurios įgyvendina valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) funkcijas. Nustatyta, kad savivaldybės, atliekančios valstybinę socialinių išmokų ir kompensacijų skaičiavimo ir mokėjimo funkciją, 2012 metais dar nepakankamai aktyviai taikė įstatyme įtvirtintas papildomas priemones, leidžiančias užtikrinti, kad parama būtų teikiama vadovaujantis socialinio teisingumo ir veiksmingumo principais ir tiems gyventojams, kurie turi teisę ją gauti. Be to, teikiant socialinę paramą, siektinas glaudesnis valstybės institucijų/įstaigų, disponuojančių informacija, reikalinga skiriant socialinę paramą, bendradarbiavimas su savivaldybėmis.

Savivaldybės, nuo 2012 m. atliekančios savarankiškąją savivaldybių funkciją (iš viso 5 savivaldybės), taikydamos papildomas priemones piniginei socialinei paramai teikti tik tiems gyventojams, kurie turi teisę ją gauti, dalį lėšų sutaupė (keturių savivaldybių pateiktais duomenimis, jos sutaupė nuo 254,4 tūkst. Lt iki 464,6 tūkst. Lt). Iš viso bandomąjį projektą įgyvendinusiose savivaldybėse socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms liko nepanaudota nuo 295,9 tūkst. Lt iki

³¹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas 1990-07-30 Nr. I-430 (2007-12-06 Nr. X-1354 redakcija)

³² Savivaldybės 2012 metais socialinei paramai finansuoti gavo iš viso 2 127 084,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų: iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – 2 108 757,6 tūkst. Lt (1 021 048,2 tūkst. Lt specialiuoju tiksliniu dotacijų lėšų, skirtų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms mokėti, socialinės paramos ir kitoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) ir savivaldybių savarankiškomis funkcijoms atlikti, ir 1 087 709,4 tūkst. Lt išmokoms vaikams, šalpos išmokoms mokėti ir kitoms socialinėms programoms finansuoti), iš ministerijai pavaldaus Neįgaliųjų reikalų departamento – 18 326,7 tūkst. Lt (socialinės reabilitacijos ir kitoms paslaugoms neįgaliesiems finansuoti). Savivaldybės iš viso 41 911,1 tūkst. Lt lėšų grąžino į valstybės biudžetą.

7 355,3 tūkst. Lt lėšų. Tačiau šios nepanaudotos lėšos, kurias bandomąjį projektą vykdančios savivaldybės turi teisę naudoti savo nuožiūra, negražinant į valstybės biudžetą, galėjo būti nepanaudotos socialinei paramai nepasiturintiems gyventojams skirti ne tik dėl savivaldybių priimtų papildomų priemonių, bet ir dėl didesnio, metodikose nurodytais veiksniais nepagrįsto lėšų poreikio planavimo.

Audito metu nustatyta, kad 487,4 tūkst. Lt gautų specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti bei jų skaičiavimui ir mokėjimui administruoti savivaldybėse buvo panaudota pažeidžiant teisės aktų reikalavimus (ne pagal tikslinę paskirtį, nesilaikant teisės aktuose nustatytos biudžetinės drausmės) arba nenurodžius socialinį darbą dirbantiems darbuotojams paskirtų priedų/priemokų teisinio pagrindimo. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, skyrusi lėšų savivaldybėms socialinei paramai finansuoti, neužtikrino pakankamos jų naudojimo kontrolės. Išsamesnis savivaldybėms socialinei paramai teikti skirtų lėšų naudojimo vertinimas ir rekomendacijos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateiktos valstybinio audito ataskaitoje „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto valstybės biudžeto lėšų ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“.

3. Kiti pastebėjimai

3.1. Dėl tarpinstitucinės programos vykdymo Valstybinėje darbo inspekcijoje

Ministerija skyrė papildomų lėšų Valstybinei darbo inspekcijai tarpinstitucinei programai vykdyti, tačiau programoje numatytos priemonės galėjo būti įgyvendintos be papildomo finansavimo.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-09-04 nutarimu Nr. 1080 patvirtinta Alkoholio ir tabako kontrolės 2012–2014 metų programa Valstybinei darbo inspekcijai pavesta vykdyti priemonę „Plačiau supažindinti darbdavius su neigiamais alkoholio vartojimo darbe padariniais darbuotojų saugai ir sveikatai, skleisti informaciją apie nelaimingų atsitikimų darbe, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, padarinius, pateikti šių atvejų aprašymus Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, tiesiogiai elektroninio ryšio priemonėmis informuoti apie tai subjektus; skelbti ūkio subjektų, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, sąrašą“. 2012 m. šiai priemonei įgyvendinti numatyta skirti 10 tūkst. Lt lėšų (tokia pat suma planuojama ir 2013, ir 2014 metams). Analogiška priemonė, kuriai įgyvendinti patvirtinta 10 tūkst. Lt darbo užmokesčiui mokėti, 2012 m. įtraukta ir į ministerijos strateginio plano programą 01.02 „Užimtumo didinimas“. Priemonės lėšos pagal patvirtintą sąmatą skirtos Valstybinei darbo inspekcijai atskirai nuo šios įstaigos išlaikymui patvirtintų bendrųjų asignavimų.

Nustatyta, kad pagal Alkoholio ir tabako kontrolės 2012–2014 m. programą įstaigos darbuotojų vykdytos veiklos yra susijusios su alkoholio prevencija, o šių veiklų, susijusių su minėtos programos priemonės įgyvendinimu, atlikimas įtvirtintas Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo 6 straipsnio 14 punkte ir Valstybinės darbo inspekcijos nuostatuose³³.

Valstybinės darbo inspekcijos nuostatuose nustatyti tikslas ir funkcijos

Valstybinės darbo inspekcijos pagrindinis tikslas – vykdyti nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevenciją (nuostatų 7.1 p.)

Valstybinės darbo inspekcijos funkcijos:

- analizuoti nelaimingų atsitikimų, profesinių ligų, avarijų darbe aplinkybes bei priežastis, darbuotojų saugos pažeidimus, rengti pasiūlymus darbuotojų saugai gerinti (nuostatų 8.2.1 p.);
- rengti ir skelbti visuomenės informavimo priemonėse informaciją apie administracine tvarka baustus asmenis (nuostatų 8.3.13 p.) ir kt.

Pagal minėtą tarpinstitucinę programą Valstybinės darbo inspekcijos vykdytos veiklos yra tiesiogiai susijusios su įstaigos funkcijomis, todėl, auditorių vertinimu, negali būti laikomos veiklomis, apimančiomis platesnį prevencijos vykdymą.

Pagal Alkoholio ir tabako kontrolės 2012–2014 m. programą 2012 m. įvykdytos veiklos

- Parengtas Mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, sisteminės analizės ir apibendrinimo tvarkos aprašas.
- Parengta nelaimingų atsitikimų darbe analizė ir palyginta su 2011 m.
- Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje paskelbtas darbe įvykusių sunkių nelaimingų atsitikimų, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs darbe, aprašymas.
- Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje paskelbtas sąrašas įmonių, kuriose įvyko sunkus nelaimingas atsitikimas darbe, kai nukentėjusysis buvo neblaivus.
- Parengtas ir išplatintas pranešimas žiniasklaidai apie sunkų nelaimingą įvykį darbe, kai nekentėjęs darbuotojas buvo neblaivus darbe.
- Darbdaviai informuoti elektroniniais laiškais apie neblaivumo darbe padarinius ir atsakomybę už šį pažeidimą.
- Platintos skrajutės.

Pažymėtina, kad, Valstybinės darbo inspekcijos duomenimis, dauguma nelaimingų atsitikimų darbe yra susiję su neigiamais alkoholio vartojimo darbe padariniais, todėl įstaigos kontrolė ir prevencinis darbas yra tiesiogiai susiję su alkoholio prevencija. Siekdama įgyvendinti esminį įstaigos veiklos tikslą – vykdyti nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų prevenciją, įstaiga tarpinstitucinės programos priemonėje apibrėžtas veiklas, susijusias su alkoholio vartojimu, turėjo atlikti be papildomo finansavimo.

Ministerija skyrė Valstybinei darbo inspekcijai 10 tūkst. Lt tarpinstitucinės Alkoholio ir tabako kontrolės 2012–2014 m. programos priemonei vykdyti, neatsižvelgdama į tai, kad funkcijų, susijusių su minėtos programos įgyvendinimu, vykdymas įtrauktas į įstaigos nuostatus ir atitinka pagrindinį įstaigos veiklos tikslą, todėl ši priemonė turėjo būti įgyvendinta be papildomo finansavimo.

³³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010-10-10 įsakymu Nr. A1-595.

3.2. Dėl titravimo įrangos naudojimo

Ministerija ir Neįgaliųjų reikalų departamentas, įsigiję ir pagal panaudą perdavę titravimo įrangą VŠĮ Lietuvos nacionaliniam radijui ir televizijai, neužtikrino efektyvaus šio turto naudojimo visu pajėgumu.

Vykdydamas Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2010–2012 metų programos įgyvendinimo priemonių plano³⁴ 3.21 priemonę „Išanalizuoti televizijos prieinamumo regėjimo ir klausos negalią turintiems asmenims galimybes, įsigyti titravimo įrangą laidoms titruoti Lietuvos nacionaliniame radijuje ir televizijoje bei numatyti kitas priemones prieinamumui gerinti“ bei 2011 m. valstybės kapitalo investicijų programą, Neįgaliųjų reikalų departamentas už 299,5 tūkst. Lt įsigijo materialųjį turtą: subtitrų paruošimo techninę ir programinę įrangą su kompiuteriu (5 komplektai), techninę įrangą, reikalingą paruoštai medžiagai transliuoti (2 vnt.).

VŠĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija (LRT), kuri taip pat yra šios priemonės vykdytoja, 2011-12-28 raštu kreipėsi į Neįgaliųjų reikalų departamentą ir nurodė: kad būtų galima titruoti per LTV ir LTV-2, reikalingi du videomikšeriai, du raidžių generatoriai ir penkios titrų paruošimo darbo vietos su specifine programine įranga. Taip pat rašte teigiama, kad nurodyta įranga padės kurčiųjų bendruomenei lengviau integruotis į visuomenę.

Siekiant didinti informacijos prieinamumą klausos negalią turintiems asmenims, t. y. didinti titravimo apimtį Lietuvos nacionalinėje televizijoje, minėta titravimo įranga panaudos pagrindais perduota VŠĮ Lietuvos nacionaliniam radijui ir televizijai.

Vertindami perduotos įrangos naudojimą, nustatėme, kad VŠĮ Lietuvos nacionaliniame radijuje ir televizijoje vienos kompiuterinės ir programinės įrangos vieta nebuvo paruošta naudoti (įranga sandėliuojama), o sumontuota įranga naudojama ne visu pajėgumu – titruojamų laidų skaičius padidėjo nežymiai.

Pagal LRT pateiktą informaciją 2012 m. Lietuvos nacionalinė televizija su subtitrais transliavo tik keturias programas (dvi laidas ir du filmus) vieną dieną per savaitę.

Lietuvos nacionalinės televizijos (LTV) 2012 m. su subtitrais transliuotos laidos

2012 m. su subtitrais transliuotos laidos (sekmadieniais):

10.00 val. „Gustavo enciklopedija“

12.30 val. Pasaulio dokumentika „Planeta Žemė“

16.15 val. „Popietė su A. Čekuoliu“

21.15 val. Sekmadienio filmas

2011 m. su subtitrais transliuotos laidos (sekmadieniais):

„Popietė su A. Čekuoliu“

Vaidybinis filmas rubrikoje „Elito kinas“

Pažymėtina, kad, Lietuvos kurčiųjų draugijos teigimu, 2012 metais informacijos per Lietuvos nacionalinę televiziją prieinamumas kurtiesiems buvo nepakankamas. Lietuvos kurčiųjų

³⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010-05-17 įsakymu Nr. A1-194.

draugijos respublikinė valdyba 2012-08-01 raštu Nr. 2S-101 pakartotinai (prieš tai 2012-02-20 raštu Nr. 2S-27) kreipėsi į Seimo Socialinių reikalų komiteto pirmininką, Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos tarybą ir Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos generalinį direktorių dėl informacijos prieinamumo kurtiesiems per nacionalinę televiziją. Rašte nurodoma, kad Lietuvos kurčiųjų draugijos netenkina programų titravimo ir vertimo į gestų kalbą apimtys per nacionalinę televiziją.

VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos atstovų aiškinimu, įranga nėra naudojama visu pajėgumu dėl lėšų, reikalingų darbuotojams, dirbantiems su minėta įranga, darbo užmokesčiui mokėti, stygiaus. Ministro Pirmininko tarnybos organizuotame pasitarime (2011-10-12 protokolas Nr. 9-155) nusprendus pritarti minėtos titravimo įrangos perdavimui LRT, pasiūlyta Neįgaliųjų reikalų departamentui kartu su Lietuvos kurčiųjų draugija ir LRT ieškoti galimybių didinti titravimo apimtį.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-07 nutarimu Nr. 850 patvirtintos Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2010–2012 metų programos 19 punkte nurodyta, kad programos įgyvendinimo priemonės vykdomos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis iš ministerijoms ir įstaigoms, dalyvaujančioms įgyvendinant programą, patvirtintų bendrųjų asignavimų. LRT patvirtinta minėtos programos, kurią įgyvendinant įsigyta titravimo įranga, vykdytoja. Be to, Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo³⁵ 5 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad LRT rengia programas klausos ir regos neįgaliesiems, o tokių programų transliavimo televizijos programose mastus nustato Taryba, atsižvelgdama į LRT finansines galimybes.

Pažymėtina, kad LRT, prašydama perduoti įrangą (2011-12-28 raštas), nenurodė jokių kliūčių efektyviam jos panaudojimui, todėl gavusi įrangą pagal panaudos sutartį turėjo užtikrinti efektyvų jos panaudojimą ir informacijos prieinamumą šia įranga titruojant laidas neįgaliesiems.

Manome, kad LRT, vadovaudamasi Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 5 straipsnio 9 dalimi ir būdama programos vykdytoja bei gaudama finansavimą iš valstybės biudžeto, minėtos įrangos naudojimą galėtų užtikrinti iš LRT skiriamų valstybės biudžeto asignavimų.

Titravimo įranga 2011 m. įsigyta ministerijai ir Neįgaliųjų reikalų departamentui neįsitikinus LRT galimybėmis šią įrangą efektyviai panaudoti laidoms titruoti ir informacijos prieinamumui neįgaliesiems didinti. Ministerija, Neįgaliųjų reikalų departamentas ir VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija nesiėmė pakankamų priemonių klausimui dėl efektyvesnio šio turto panaudojimo spręsti ir 2012 m., todėl įsigyta įranga nebuvo naudojama visu pajėgumu, nors, buhalterinės apskaitos duomenimis, per 2012 m. jau nudėvėta 20 proc. turto įsigijimo vertės. Neįgaliųjų reikalų departamentas, pagal panaudos sutartį perdavęs turtą LRT, šioje sutartyje ar kituose dokumentuose aiškiai nenurodė įrangos naudojimo paskirties ir apimčių, be to,

³⁵ Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymas 1996-10-08 Nr. I-1571 (2010-09-30 Nr. XI-1047 redakcija)

nekontroliavo perduoto turto naudojimo efektyviausiu būdu, nes nepareikalavo panaudos gavėjo metų pradžioje pateikti perduoto turto naudojimo ataskaitą, kaip nurodyta panaudos sutartyje³⁶.

Ministerija priėmė sprendimą ir Neįgaliųjų reikalų departamentas už 299,5 tūkst. Lt įsigijo titravimo įrangą, o VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija perėmė jai panaudos pagrindais perduodamą šią įrangą, tinkamai neįvertinusi galimybių šią įrangą panaudoti visu pajėgumu, siekiant padidinti informacijos prieinamumą neįgaliesiems, todėl valstybės biudžeto lėšomis įsigyta įranga nebuvo naudojama efektyviausiu būdu, kad būtų patenkinti neįgaliųjų lūkesčiams dėl informacijos prieinamumo.

Neįgaliųjų reikalų departamentas, perduodamas titravimo įrangą, aiškiai neapibrėžė jos naudojimo paskirties ir apimčių, tinkamai nevykdė sutartinių nuostatų dėl perduoto turto kontrolės ir nepareikalavo panaudos gavėjo pateikti perduoto turto naudojimo ataskaitą.

VšĮ Lietuvos radijas ir televizija, vykdydama Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme įtvirtintą pareigą rengti programas klausos ir regos neįgaliesiems, būdama Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos programos vykdytoja ir gaudama finansavimą iš valstybės biudžeto, minėtos įrangos naudojimą galėtų užtikrinti iš jai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų.

3.3. Dėl Vietos bendruomenių savivaldos programos vykdymo

Įvertinę, kaip ministerija 2012 m. pradėjo įgyvendinti Vietos bendruomenių savivaldos programą³⁷, nustatėme, kad jos vykdymas reglamentuotas nepakankamai: nekonkrečiai apibrėžtos finansuotinos veiklos, jų skaičius, atsiskaitymas už programos įgyvendinimą.

Programos tikslas – skatinti vietos bendruomenių savivaldą ir savarankiškumą, tenkinant vietos bendruomenių viešuosius poreikius, stiprinti bendruomenių sutelktumą ir tarpusavio pasitikėjimą bei didinti bendruomenės narių atsakomybę už jų sprendžiamus klausimus. Programos uždavinys – leisti vietos bendruomenėms priimti sprendimus dėl šiai programai įgyvendinti skirtų valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, tenkinant viešuosius vietos bendruomenės poreikius. Programoje nurodyta, kad ją įgyvendinus tikimasi nustatyti ir praktiškai išbandyti sprendimų dėl lėšų, skirtų vietos bendruomenių viešiesiems poreikiams tenkinti, priėmimo procedūras, suteikti daugiau atsakomybės ir galimybių imtis iniciatyvos vietos bendruomenėms, padidinti vietos bendruomenių narių domėjimąsi viešaisiais savo bendruomenių reikalais, sustiprinti vietos bendruomenėse veikiančių organizacijų ir įstaigų ryšius ir kita.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras 2012-02-03 įsakymu Nr. A1-60 valstybės biudžeto lėšas programai vykdyti savivaldybių administracijoms paskirstė pagal dirbančių ir mokančių

³⁶ Valstybės turto panaudos sutartis, 2012-01-03 Nr. 2012/VP-1, 8.3 p.

³⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011-12-21 įsakymu Nr. A1-543.

gyventojų pajamų mokestį žmonių skaičių savivaldybėse. Ministerija ir Socialinių paslaugų priežiūros departamentas su savivaldybių administracijomis sudarė trišales sutartis. Įgyvendinant programą 2012 metais panaudota 7 924,4 tūkst. Lt.

Susipažinę su Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miesto ir Pasvalio rajono savivaldybių administracijų pateiktomis finansinėmis ir veiklos ataskaitomis, nustatėme, kad savivaldybių administracijų pateikta informacija nėra pakankama, kad būtų galima įvertinti, ar buvo pasiekti programos tikslai, uždaviniai, laukiami rezultatai.

Savivaldybės 2012 metais teikė ataskaitas pagal sutartyje nustatytą atsiskaitymo formą, kurioje pateikta informacija apie gautų lėšų paskirstymą seniūnijoms (lėšų dydį), programoje dalyvavusių seniūnijų skaičių, taip pat trumpas veiklų aprašymas pagal veiklų rūšis. Tačiau iš savivaldybių nebuvo reikalaujama teikti ir jos neteikė informacijos apie sudarytas vietos bendruomenių tarybas, jų sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo procedūras, informacijos ir duomenų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti, ar pasiekti laukiami programos rezultatai, t. y. ar padidėjęs vietos bendruomenių narių domėjimasis viešaisiais savo bendruomenių reikalais, sustiprinti vietos bendruomenėse veikiančių organizacijų ir įstaigų ryšiai ir kita. Nesant šių duomenų nėra galimybės įvertinti, kokios įtakos vietos bendruomenių savivaldai, savarankiškumui, susitelkimui, pasitikėjimui ir padidėjusiai atsakomybei turėjo skirtos valstybės biudžeto lėšos programai vykdyti.

Su savivaldybių administracijomis sudarytose sutartyse nebuvo nustatytas minimalus veiklų skaičius ar veiklai skiriamų lėšų dydis. Iš savivaldybių pateiktų ataskaitų duomenų matyti, kad kai kurioms savivaldybėms programai vykdyti skirtų valstybės biudžeto lėšų ir veiklų santykis labai skyrėsi.

Vietos bendruomenių savivaldos programai skirtų biudžeto lėšų ir veiklų santykio pavyzdžiai

Pasvalio r. savivaldybės administracija panaudojo 59,8 tūkst. Lt, programoje dalyvavo 11 seniūnijų (iš 11), vietos bendruomenių tarybų patvirtintos ir įgyvendintos 29 veiklos. Taigi, vienai veiklai teko vidutiniškai **2 tūkst. Lt.**

Kauno miesto savivaldybės administracija panaudojo 988,0 tūkst. Lt, programoje dalyvavo 11 seniūnijų (iš 11), vietos bendruomenių tarybų patvirtintos ir įgyvendintos 109 veiklos. Šiuo atveju vienai veiklai teko vidutiniškai **9 tūkst. Lt.**

Vilniaus miesto savivaldybės administracija panaudojo 1 920,2 tūkst. Lt, programoje dalyvavo 21 seniūnija, patvirtinta ir įgyvendinta 120 veiklų. Taigi, vienai veiklai teko vidutiniškai **16,0 tūkst. Lt.**

Siekiant įgyvendinti programos tikslą ir uždavinius, t. y. tobulinti sprendimų priėmimą tenkinant viešuosius vietos bendruomenių poreikius ir skatinti bendruomenių sutelktumą, turėtų būti skatinama vietos bendruomenės priimti kuo daugiau sprendimų ir finansuoti kuo daugiau veiklų. Sutartyse nustačius minimalų veiklų skaičių ir (ar) maksimalius atitinkamoms veikloms galimų skirti lėšų dydžius, būtų priimama daugiau sprendimų, finansuojama daugiau veiklų, didesnė bendruomenės dalis pajustų programos naudą, būtų labiau patenkinti vietos bendruomenių poreikiai ir interesai.

Vietos bendruomenių savivaldos 2012 metų programos įgyvendinimo apraše³⁸ nustatytos tinkamos finansuoti veiklos, pagal kurias vietos bendruomenės gali priimti sprendimus įsigyti ilgalaikį turtą. Pagal Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitos duomenis 2012 m., įgyvendinant šią programą, ilgalaikio materialiojo turto įsigyta už 2 823, tūkst. Lt. Pagal vietos bendruomenių tarybų priimtus sprendimus buvo įsigyjamos poilsio, vaikų žaidimų aikštelės, lauko treniruokliai, muzikinė garso aparatūra, instrumentai, nešiojamieji kompiuteriai, automobiliai ir kita.

Minėtame apraše nenustatyta, kaip vietos bendruomenių viešiesiems poreikiams tenkinti įsigytas ilgalaikis materialusis turtas bus valdomas, naudojamas ir juo disponuojama, kas bus šio turto valdytojas, t. y. kas turtą registruos, įtrauks į apskaitą teisės aktų nustatyta tvarka, saugos, remontuos. Nesureglamentavus šių klausimų yra rizika, kad valstybės biudžeto lėšomis įsigytas turtas gali būti naudojamas ne programos tikslams ir uždaviniams įgyvendinti.

Įvertinus vietos bendruomenių vykdytas veiklas, kyla abejonių, ar visos finansuotos veiklos atitiko programos tikslus ir uždavinius: kai kurios veiklos skirtos siauram bendruomenės ratui (pavyzdžiui: kelionės; savivaldybės biudžetinių įstaigų remontas, pavyzdžiui: gimnazijos salės remontas, mokyklos apsaugos sistemos prijungimas. Auditorių nuomone, tokios išlaidos, kaip savivaldybės biudžetinių įstaigų remontas, turėtų būti daromos iš savivaldybės biudžeto lėšų.

Audito metu nustatyta, kad dalis Vietos bendruomenių savivaldos programos finansuotinių veiklų bei tikslinių grupių tiesiogiai susijusios su kita ministerijos vykdoma programa, taip pat su kita valstybės valdymo sritimi, be to, finansuotos veiklos yra panašios arba tokios pat, todėl yra rizika, kad savivaldybių administracijų pateiktose programos įvykdymo ataskaitose nurodytos veiklos galėjo būti finansuojamos ir iš kitų programų.

Ministerija, vykdydama Nevyriausybinų organizacijų ir bendruomenių plėtros programą, kurios tikslas – skatinti bendruomenių organizacijas įsitraukti į socialinę veiklą ir stiprinti bendruomeniškumą, 46 bendruomenių socialinės plėtros projektams paskirstė 623,8 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad Vietos bendruomenių savivaldos programos ir Bendruomenių socialinės plėtros programos laukiami rezultatai yra tokie pat arba panašūs.

Vietos bendruomenių savivaldos programos ir Bendruomenių socialinės plėtros 2011–2013 m. programos laukiami rezultatai

Vietos bendruomenių savivaldos 2012 m. programos laukiami rezultatai:

- bus suteikta daugiau atsakomybės ir galimybių imtis iniciatyvos vietos bendruomenėms;
- bus padidintas vietos bendruomenių narių domėjimasis viešaisiais savo bendruomenių reikalais;
- bus sustiprinti vietos bendruomenėse veikiančių organizacijų ryšiai sprendžiant visai bendruomenei svarbius klausimus;
- viešai pristatyti ir išplatinti sėkmingi sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo vietos bendruomenėse pavyzdžiai sustiprins valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pasitikėjimą vietos bendruomenių galimybėmis priimti daugiau atsakomybės tenkinant viešuosius bendruomenių poreikius ir kt.

Bendruomenių socialinės plėtros 2011–2013 m. programos laukiami rezultatai:

- bus sustiprintos sėkmingai socialinę veiklą vykdančios bendruomenių organizacijos;
- bus paskatintas glaudesnis savivaldybių institucijų ir bendruomenių organizacijų tarpusavio

³⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-01-31 įsakymu Nr. A1-49.

bendradarbiavimas;

– bus sudarytos sąlygos bendruomeninėms organizacijoms interneto erdvėje viešinti savo veiklą, dalytis informacija ir gerą patirtimi;

– bus paskatintas bendruomenių organizacijų jungimasis į asociacijas ir sustiprinta bendruomenių organizacijų asocijuotų struktūrų veikla ir kita.

Pagal 2011-06-15 žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-160 patvirtintas Paramos kaimo bendruomenių ir kaimo bendruomeninių asociacijų veiklai teikimo taisyklės, paramos, skiriamos iš valstybės biudžeto lėšų, tikslas – teikti finansinę paramą kaimo bendruomenių ir jų asociacijų projektams, kurie rengiami kaimo gyventojų iniciatyvai skatinti ir viešiesiems poreikiams tenkinti. Pažymėtina, kad valstybės biudžeto asignavimai gali būti skiriami bendruomenėms viešųjų erdvių ir aplinkos kokybei gerinti ir pagal ministerijos vykdomą Vietos bendruomenių savivaldos programą, ir pagal žemės ūkio ministro patvirtintas minėtas taisyklės.

Esant tokiai situacijai, kai to paties subjekto ta pati veikla gali būti finansuojama iš kelių šaltinių, yra rizika, kad tos pačios išlaidos bus apmokamos kelis kartus.

Vietos bendruomenių savivaldos programos apraše yra aprašytos tinkamos finansuoti veiklos, susijusios su tenkinančiomis vietos bendruomenių viešuosius poreikius, tačiau šios veiklos konkrečiai neįvardytos, abstrakčios, galinčios apimti labai įvairius finansuotinus bendruomenės darbus, veiksmus ir pan., todėl sudaro prielaidas įgyvendinti veiklas, nesusijusias su programos tikslo pasiekimu, ir tas pačias veiklas finansuoti iš kelių lėšų šaltinių, t. y. tas pačias išlaidas apmokėti kelis kartus. Pažymėtina, kad ministerija atliko Vietos bendruomenių savivaldos 2012 metų programos įgyvendinimo analizę ir, apibendrinusi jos rezultatus, padarė išvadą, kad respondentų (programos vykdytojų atstovų) apklausa rodo akivaizdžiai teigiamą programos vertinimą. Remdamasis šios analizės rezultatais, socialinės apsaugos ir darbo ministras 2013-02-25 įsakymu Nr. A1-71 patvirtinto Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programą. Manome, kad pačių vykdytojų anketinės apklausos būdu atlikta analizė gali būti nepakankamai objektyvi. Be to, kad programa įgyvendinta nevisiškai tinkamai, parodė ministerijos atlikto vidaus audito išvados dėl nepakankamai informatyvių programos vertinimo kriterijų, dėl neapibrėžtos vietos bendruomenių tarybų sušaukimo tvarkos, dėl nenustatytų reikalavimų finansuotinių veiklų paraiškos formai, turiniui ir lėšų pagrindimui, dėl nenustatytų reikalavimų vietos bendruomenių tarybų sprendimų priėmimo terminams, dėl neapibrėžto banko palūkanų už savivaldybių sąskaitose esančius nepanaudotų lėšų likučius naudojimo ir kita.

Atkreiptinas dėmesys, kad Vietos bendruomenių savivaldos 2012 metų programoje buvo numatyta, kad ši programa gali būti tęsiama 2013–2015 metais, sėkmingai ją įgyvendinus.

Ministerija ir Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, skirdami lėšas vietos bendruomenių savivaldai skatinti, neužtikrino sėkmingo programos įgyvendinimo, nes:

– nekonkrečiai apibrėžė finansuotinas veiklas, sudarydami sąlygas vykdyti su programos tikslo pasiekimu nesusijusias veiklas ar tas pačias veiklas finansuoti iš kelių lėšų šaltinių;

- nenustatė minimalaus veiklų skaičiaus, didžiausio vienai veiklai skiriamų lėšų dydžio ar kitų priemonių, užtikrinančių, kad būtų priimama kuo daugiau sprendimų ir finansuojama kuo daugiau veiklų, siekiant tobulinti sprendimų dėl lėšų, skirtų vietos bendruomenių viešiesiems poreikiams tenkinti, priėmimo procedūras ir skatinti bendruomenių sutelktumą;
- nenurodė, kas gali būti iš programos lėšų įsigyto ilgalaikio materialiojo turto valdytojas ir koku tikslu šis turtas turi būti naudojamas, taip nepašalindami rizikos dėl turto naudojimo ne pagal paskirtį, su programos vykdymu nesusijusiems tikslams;
- netinkamai nustatė savivaldybių administracijų teikiamų ataskaitų formas, nes jose pateikta informacija yra nepakankama, kad būtų galima įvertinti, ar pasiekti programos tikslai, uždaviniai, laukiami rezultatai.

Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programa patvirtinta neįsitikinus, ar ji bus įgyvendinta sėkmingai.

4. Rekomendacijos

Atsižvelgdami į audito metu įgyvendintas rekomendacijas ir šioje ataskaitoje nurodytus dalykus, rekomenduojame:

- ▶ Siekiant užtikrinti teisėtą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą:
  - inicijuoti teisės aktų pakeitimus, reglamentuojančius tradicinių ir kitų valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų dvasininkų ir vienuolių privalomąjį draudimą valstybės lėšomis tik tais atvejais, kai jie nėra įgiję būtinojo stažo senatvės pensijai gauti ar negauna valstybinės socialinio draudimo pensijos ar neturi draudžiamųjų pajamų, pakankamų draustis pagrindinei pensijos daliai gauti (ataskaitos 2.3 poskyris);
    - nustatyti duomenų teikimo reikalavimus, leidžiančius identifikuoti valstybės biudžeto lėšomis draudžiamus dvasininkus ir tik vienuolyne dirbančius vienuolius (ataskaitos 2.3 poskyris);
    - detalčiau reglamentuoti pašalpos būsto nuomai mokėjimą ir susieti jį su faktine nuomos ir komunalinių paslaugų kaina, neviršijant nustatytos maksimalios sumos (ataskaitos 2.4 poskyris);
    - spręsti klausimą dėl Pabėgėlių priėmimo centrui užsieniečių socialinei paramai skiriamų asignavimų dydžio sumažinimo, įvertinus 2013 metų išlaidoms dengti 2012 m. panaudotas lėšas (ataskaitos 2.4 poskyris).
- ▶ Siekiant efektyvesnio valstybės biudžeto lėšų naudojimo:
  - skiriant finansavimą projektams vykdyti, patikslinti projekto sąmatą pagal atskiras projekto dalis, aiškiai nustatant projekto metu privalomus atlikti darbus, surengti renginius, suteikti

paslaugas ir pan., jiems skirtų lėšų dydį, numatyti kitas sąlygas, užtikrinančias galimybę tinkamai vykdyti projekto įgyvendinimo ir lėšų šiam tikslui naudojimo kontrolę (ataskaitos 2.2.1 skirsnis);

- nustatyti projektų vykdymo pareiškėjams pareigą teikti informaciją apie dalyvavimą visuose ministerijos organizuojamuose atrankos konkursuose ar apie iš kitų priemonių gaunamą valstybės lėšų finansavimą (ataskaitos 2.2.1 skirsnis);

- numatyti būdus, leidžiančius vykdyti tinkamą projektų įgyvendinimo kontrolę, siekiant išvengti dvigubo tų pačių veiklų finansavimo (ataskaitos 2.2.1 skirsnis);

- patvirtinti projektų vykdymo veiklos ataskaitų formas, suteikiančias išsamią informaciją, pakankamą projektų vykdymo kontrolei užtikrinti, įsitikinti, ar tinkamai panaudojamos projekto lėšos, įvykdytos projekto dalys ir pasiekti tikslai (ataskaitos 2.2.1 skirsnis);

- atsižvelgiant į tai, kad Valstybinės darbo inspekcijos vykdoma tarpinstitucinės programos priemonė tiesiogiai susijusi su įstaigos veiklos tikslu ir funkcijomis, pavesti šią priemonę vykdyti iš bendrųjų Valstybinei darbo inspekcijai numatytų asignavimų (ataskaitos 3.1 poskyris).

- ▶ Siekiant užtikrinti efektyvesnę Vietos bendruomenių savivaldos programos vykdymą, jos naudą platesniam bendruomenės narių ratui ir skirtų lėšų naudojimą programos tikslams pasiekti (ataskaitos 3.3 poskyris):

- konkrečiau apibrėžti finansuotinas programos veiklas – įvertinti jų ryšį su programos tikslu;

- numatyti priemones, skatinančias bendruomenių sutelktumą ir tobulinančias sprendimų dėl lėšų skirstymo priėmimo procedūras;

- patikslinti atsiskaitymo už programos vykdymą ataskaitų formas, nurodant pateikti jose privalomą informaciją, kuria remiantis būtų galima įvertinti programos tikslų, uždavinių ir laukiamų rezultatų pasiekimą, panaudojus tam skirtas biudžeto lėšas;

- apibrėžti vietos bendruomenių viešiesiems poreikiams tenkinti įsigyto ilgalaikio materialiojo turto valdytoją, šio turto naudojimo paskirtį ir kontrolę;

- numatyti būdus, leidžiančius vykdyti tinkamą projektų įgyvendinimo kontrolę, siekiant išvengti dvigubo tų pačių veiklų finansavimo.

1-ojo audito departamento direktorius

Laimonas Čiakas

1-ojo audito departamento vyriausiasis valstybinis auditorius

Arūnas Marma

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės
 apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 1 priedas

Raštai Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir pavaldžioms įstaigoms

Eil. Nr.	Įstaiga	Antraštė	Registacijos data	Dokumento numeris
1.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-01-17	S-(10-2774)-116
2.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-04-23	S-(10-2774)-973
3.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-04-26	S-(10-2774)-1019
4.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-07-10	S-(10-2774)-1641
5.	Lietuvos darbo birža	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-04-26	S-(10-2774)-1018
6.	Kalvarijų socialinės globos namai	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-04-26	S-(10-2774)-1020
7.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	Dėl subtitravimo įrangos naudojimo	2013-05-24	S-(10-2774)-1220
8.	Techninės pagalbos neįgaliesiems centras	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-27	S-(10-2774)-1466
9.	Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-27	S-(10-2774)-1465
10.	Neįgaliųjų reikalų departamentas	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-28	S-(10-2774)-1475
11.	Jaunimo reikalų departamentas	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-28	S-(10-2774)-1476
12.	Valstybinė darbo inspekcija	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-06-28	S-(10-2774)-1477
13.	Šiaulių vaikų globos namai „Šaltinis“	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-07-02	S-(10-2774)-1497
14.	Vilniaus teritorinė darbo birža	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-07-02	S-(10-2774)-1498
15.	Pabėgėlių priėmimo centras	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-07-02	S-(10-2774)-1499
16.	Vaikų išlaikymo fondas	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-07-10	S-(10-2774)-1639
17.	Socialinių paslaugų priežiūros departamentas	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2013-07-10	S-(10-2774)-1640

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės
 apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 2 priedas

**Atrankos konkursų nuostatai, skirtos valstybės biudžeto lėšos ir projektų
 vykdytojų skaičius**

Eil. Nr.	Įsakymas, kuriuo patvirtinti atrankos nuostatai	Atrankos nuostatų pavadinimas	Skirtos lėšos, tūkst. Lt	Projektų vykdytojų skaičius
03.01 programa „Šeimos gerovės ir vaiko teisių apsaugos politikos įgyvendinimas“				
1.	SADM 2011-03-24 įsakymas Nr. A1-152	Projektų, skirtų organizuoti kompleksinių paslaugų teikimą vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ar netiesioginio šeimyninio smurto aukoms (liudininkams) ir jų šeimų nariams, atrankos konkurso organizavimo 2011–2015 m. nuostatai	300,0	5
2.	SADM 2012-02-23 įsakymas Nr. A1-107	Nevyriausybinų organizacijų, vienijančių kitas nevyriausybinės organizacijas, dirbančias Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos įgyvendinimo srityse ir atstovaujančias jų interesams, 2012 m. projektų atrankos konkurso organizavimo nuostatai	79,0	2
3.	SADM 2009-11-03 įsakymas Nr. A1-634	Vaikų dienos centrų projektų vertinimo ir atrankos konkurso organizavimo nuostatai	7 360,0	175
4.	SADM 2008-05-20 įsakymas Nr. A1-161	Įstaigų ar organizacijų, teikiančių kompleksines paslaugas vaikui ir motinai (tėvui) esant krizinėje situacijoje, projektų atrankos konkurso organizavimo 2008–2012 m. nuostatai	252,5	21
5.	SADM 2008-03-12 įsakymas Nr. A1-73	Projektų dėl globėjų (rūpintojų) ir įtėvių paieškos, rengimo, atrankos, konsultavimo ir pagalbos jiems teikimo paslaugų atrankos konkurso organizavimo 2008–2012 m. nuostatai	569,9	25
6.	SADM 2011-02-24 įsakymas Nr. A1-111	Nevyriausybinų organizacijų, dirbančių šeimos gerovės srityje, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2011–2013 m. nuostatai	449,6	22
03.02 programa „Jaunimo politikos įgyvendinimas“				
7.	JRD direktoriaus 2011-12-09 įsakymas Nr. 2V-195-(1.4)	Lietuvos ir Lenkijos jaunimo mainų fondo lėšomis 2012 metais finansuojamų projektų konkurso nuostatai	170,0	14
8.	JRD direktoriaus 2012-01-10 įsakymas Nr. 2V-11-(1.4)	Atvirų jaunimo centrų veiklos programų finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	120,0	11
9.	JRD direktoriaus 2012-01-10 įsakymas Nr. 2V-11-(1.4).	Atvirų jaunimo erdvių veiklos programų finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	60,0	11
10.	JRD direktoriaus 2012-01-10 įsakymas Nr. 2V-11-(1.4).	Jaunimo organizacijų stiprinimo programų finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	350,0	18
11.	JRD direktoriaus 2012-01-10 įsakymas Nr. 2V-11-(1.4)	Regioninių jaunimo organizacijų tarybų stiprinimo programų finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	149,9	12
12.	JRD direktoriaus 2012-06-08 įsakymu Nr. 2V-82-(1.4)	Socialinės atsakomybės ugdymo projektų „Nugalėti blogį gerumu“ finansavimo 2012 metais nuostatai	91,1	6
13.	JRD direktoriaus 2012-04-11 įsakymas Nr. 2V-6.1-(1.4)	Jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo projektų finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	45,0	8
14.	JRD direktoriaus 2012-01-24 įsakymas Nr. 2V-14-(5.2)	Jaunimo koordinacinės veiklos ir jaunimo politikos plėtojimo tikslinės programos finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	180,0	1

15.	JRD direktorius 2012-03-08 įsakymas Nr. 2V-39-(5.2)	Užsienio lietuvių jaunimo organizacijų veiklos finansavimo 2012 metais konkurso nuostatai	100,0	1
04.01 programa „Neįgalųjų socialinė integracija“				
16.	SADM 2011-05-17 įsakymas Nr. A1-241	Žmonių su fizine negalia mobilumo ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo projektų finansavimo tvarkos aprašas	150,0	2
17.	SADM 2010-10-19 įsakymas Nr. A1-491	Periodinių ir informacinių leidinių neįgaliesiems leidybos ir platinimo finansavimo tvarkos aprašas	882,0	11
18.	SADM 2010-06-22 įsakymas A1-287	Neįgalųjų asociacijų veiklos rėmimo projektų finansavimo tvarkos aprašas	4010,0	25
19.	NRD direktoriaus 2009-12-30 įsakymas Nr. V-52	Profesinės reabilitacijos metodinių centrų atrankos konkurso nuostatai	250,0	1
04.02 programa „Socialinės aprėpties stiprinimas“				
20.	SADM 2012-04-18 įsakymas Nr. A1-204	Nevalstybinių organizacijų, ginančių žmogaus teises, veiklos projektų atrankos konkurso organizavimo 2012 metais nuostatai	80,0	8
21.	SADM 2010-03-25 įsakymas N. A1-119	Projektų, skirtų socialinei pagalbai nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis ir priverstinės prostitucijos ir jų grąžinimui į visuomenę ir darbo rinką, atrankos organizavimo 2010–2012 metais nuostatai	150,0	5
22.	SADM 2012-04-12 įsakymas Nr. A1-170	Projektų, skirtų įgyvendinti valstybinės smurto prieš moteris mažinimo strategijos įgyvendinimo priemones, atrankos konkursų organizavimo 2010–2012 metais nuostatai	699,6	27
23.	SADM 2012-05-24 įsakymu Nr. A1-253	Specializuotos pagalbos centrų atrankos konkurso organizavimo 2012–2014 metais nuostatai	579,6	9
05.02 programa „Nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių plėtra“				
24.	SADM 2012-03-22 įsakymas Nr. A1-164	Bendruomenių organizacijų asocijuotų struktūrų projektų finansavimo konkurso organizavimo nuostatai	60,8	3
25.	2012-04-18 SADM įsakymu Nr. A1-203	Bendruomenių organizacijų projektų, skirtų šių organizacijų socialinei veiklai palaikyti ir plėtoti, konkurso organizavimo 2012-2013 metais nuostatai	623,82	46
26.	SADM 2012-06-08 įsakymas Nr. A1-273	Regioninių nevyriausybinių organizacijų, dirbančių savanoriškos veiklos organizavimo ir informavimo srityse, projektų finansavimo 2012–2013 metais konkurso organizavimo nuostatai	114,0	6
27.	SADM 2012-05-10 įsakymas Nr. A1-237	Vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių NVO veiklos rėmimo 2010–2013 metais nuostatai	249,8	5
28.	SADM 2012-06-08 įsakymas Nr. A1-274	Nevyriausybinių organizacijų, vienijančių Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjus ir kitus nukentėjusius nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSSR agresijos asmenis, projektų finansavimo 2012–2014 metais konkurso organizavimo nuostatai	65,8	2
06.01 programa „Socialinės apsaugos ir darbo politikos įgyvendinimo administravimas“				
29.	SADM 2012-06-08 įsakymas Nr. A1-277	Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų įgyvendinti Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2010–2014 metų programos priemones, atrankos konkurso organizavimo 2012–2013 metais nuostatai	90,5	3
Iš viso:			18 282,92	485

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės
 apsaugos ir darbo ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 3 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Siekiant užtikrinti teisėtą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą			
1.1.	inicijuoti teisės aktų pakeitimus, reglamentuojančius tradicinių ir kitų valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų dvasininkų ir vienuolių privalomąjį draudimą valstybės lėšomis tik tais atvejais, kai jie nėra įgiję būtinojo stažo senatvės pensijai gauti ar negauna valstybinės socialinio draudimo pensijos ar neturi draudžiamųjų pajamų, pakankamų draustis pagrindinei pensijos daliai gauti	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	inicijuoti teisės aktų pakeitimus ir juos pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei	2014 m. I ketv.
1.2.	nustatyti duomenų teikimo reikalavimus, leidžiančius identifikuoti valstybės biudžeto lėšomis draudžiamus dvasininkus ir tik vienuolyne dirbančius vienuolius	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	inicijuoti teisės aktų pakeitimus	2014 m. II ketv.
1.3	detaliau reglamentuoti pašalpos būsto nuomai mokėjimą ir susieti jį su faktine nuomos ir komunalinių paslaugų kaina, neviršijant nustatytos maksimalios sumos	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	pakeisti ir papildyti Lietuvos valstybės paramos teikimo užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvoje, integracijai tvarkos aprašą	2014 m. II ketv.
1.4	spręsti klausimą dėl Pabėgėlių priėmimo centrui užsieniečių socialinei paramai skiriamų asignavimų dydžio sumažinimo, įvertinus 2013 metų išlaidoms dengti 2012 m. panaudotas lėšas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	lėšos perskirstytos tarp centro veiklų, sumažinant lėšas paramą įgyvendinančioms institucijoms ir daugiau lėšų skiriant centro gyventojų integracijai	2013 m. IV ketv.
2.	Siekiant efektyvesnio valstybės biudžeto lėšų naudojimo			
2.1	skiriant finansavimą projektams vykdyti, patikslinti projekto sąmatą pagal atskiras projekto dalis, aiškiai nustatant projekto metu privalomus atlikti darbus, surengti renginius, suteikti paslaugas ir pan., jiems skirtų lėšų dydį, numatyti kitas sąlygas, užtikrinančias galimybę tinkamai vykdyti projekto įgyvendinimo ir lėšų šiam tikslui naudojimo kontrolę	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	padaryti pakeitimus projektų konkursus reglamentuojančiuose teisės aktuose	2014 m. I ketv.
2.2	nustatyti projektų vykdymo pareiškėjams pareigą teikti informaciją apie dalyvavimą visuose ministerijose organizuojamuose	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	padaryti pakeitimus projektų konkursus reglamentuojančiuose	2014 m. I ketv.

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
	atrankos konkursuose ar apie iš kitų priemonių gaunamą valstybės lėšų finansavimą		teisės aktuose	
2.3	numatyti būdus, leidžiančius vykdyti tinkamą projektų įgyvendinimo kontrolę, siekiant išvengti dvigubo tų pačių veiklų finansavimo	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	padaryti pakeitimus projektų konkursus reglamentuojančiuose teisės aktuose	2014 m. I ketv.
2.4	patvirtinti projektų vykdymo veiklos ataskaitų formas, suteikiančias išsamią informaciją, pakankamą projektų vykdymo kontrolei užtikrinti, įsitikinti, ar tinkamai panaudojamos projekto lėšos, įvykdytos projekto dalys ir pasiekti tikslai	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	parengti tipinę projekto vykdymo ataskaitos formą	2014 m. I ketv.
2.5	atsižvelgiant į tai, kad Valstybinės darbo inspekcijos vykdoma tarpinstitucinės programos priemonė tiesiogiai susijusi su įstaigos veiklos tikslu ir funkcijomis, pavesti šią priemonę vykdyti iš bendrųjų Valstybinei darbo inspekcijai numatytų asignavimų	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	atsisakyti Alkoholio ir tabako kontrolės 2014–2016 metų programos priemonių plane Valstybinei darbo inspekcijai skirtos priemonės įgyvendinimo nuo 2014 metų išbraukiant priemonę	2014 m. I ketv.
3.	Siekiant užtikrinti efektyvesnį Vietos bendruomenių savivaldos programos vykdymą, jos naudą platesniam bendruomenės narių ratui ir skirtų lėšų naudojimą programos tikslams pasiekti			
3.1	konkrečiau apibrėžti finansuotinas programos veiklas – įvertinti jų sąsają su programos tikslu	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	tikslinti Vietos bendruomenių savivaldos 2013-2015 metų programos įgyvendinimo aprašą	2014 m. I ketv.
3.2	numatyti priemones, skatinančias bendruomenių sutelktumą ir tobulinančias sprendimų dėl lėšų skirstymo priėmimo procedūras	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	tikslinti Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programos įgyvendinimo aprašą	2014 m. I ketv.
3.3	patikslinti atsiskaitymo už programos vykdymą ataskaitų formas, nurodant pateikti jose privalomą informaciją, kuria remiantis būtų galima įvertinti programos tikslų, uždavinių ir laukiamų rezultatų pasiekimą, panaudojus tam skirtas biudžeto lėšas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	tikslinti Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programos įgyvendinimo aprašą	2014 m. I ketv.
3.4	apibrėžti vietos bendruomenių viešiesiems poreikiams tenkinti išgyto ilgalaikio materialiojo turto valdytoją, šio turto naudojimo paskirtį ir kontrolę	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	tikslinti Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programos įgyvendinimo aprašą	2014 m. I ketv.
3.5	numatyti būdus, leidžiančius vykdyti tinkamą projektų įgyvendinimo kontrolę, siekiant išvengti dvigubo tų pačių veiklų finansavimo	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai	tikslinti Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programos įgyvendinimo aprašą	2014 m. I ketv.